—Vremea mântuiriĭ sĕ apropie fețiĭ meĭ, urmă Vodă plin de însuflețire, cu care poporul primea vestea de rĕsboiŭ, aşceptațĭ însă puțin, duceți-vĕ pe la casele vóstre, pregătiți-vĕ, armați-vĕ şi fițĭ gata a alerga când vor sosi ajutórele şi vĕ voiŭ chema, căcĭ în curênd nădăjduesc a vĕ da o țară mare, slobodă şi puternică.

— Nu, nu, maĭ târḑiŭ, ci acu, acu, strigă mulțimea într'o voce.

— Nu vrem ca strĕiniĭ să sĕ laude că eĭ ne-aŭ scăpat femeile şi copiiĭ de peire, ci noĭ şi prin noĭ să le mântuim, strigară ostenii.

— Dacă este aşa facă-vi-sĕ voia pe deplin: mergețĭ de vĕ pregătițĭ de rĕsboiŭ şi alergațĭ cât de în grabă spre a vĕ jertfi viața pentru binele obştesc, rĕspunse Voda.

— Sângele şi viața nóstră sunt ale Vóstre i ale țăriĭ, strigară toțĭ într'o voce.

— Acum sunteți mulțumițĭ de D-nul Vostru?

— Să trăiască Mihaĭ Vodă! strigă Mirza şi după el toțĭ ceĭ de fată.

— Iată, boerĭ vointa țăriĭ, ḑise încet Mihaĭ, adresându-sĕ către boeriĭ sĕĭ, nu pot ca să nu'ĭ ascult, nu pot ca să nu urmez povața celor tinerĭ; povețele vóstre, bĕtrâniĭ meĭ, sunt prea zăbavnice şi zăbava în asemenea prilejurĭ este vătĕmătóre.

— Facă-sĕ vointa Măriĭ Tale, rĕspunse banul Manta, şi dea D-ḑeŭ ca să isbutescĭ cu desăvîrşire în calea cea primejdiósă ce aĭ apucat.

— Voiŭ isbuti, vrênd D-ḑeŭ, rĕspunse Vodă întorcênd fața despre eĭ.

— Ce e de făcut? şioptì unul din boerĭ la urechia luĭ Dan, să vestim pe Turcĭ?

— Nu, nu este încă vreme, nu ne vor crede;

lasăĭ maĭ bine să încépă, să sĕ strice cu Turciĭ și pe urmă îl vom rĕsturna orĭ-când vom voi.

— Bine, așa vom face.

Pe când sĕ schimbă astă conversațiune între ceĭ doĭ boerĭ, Mihaĭ sĕ coborî în mijlocul săliĭ, întră în glóta poporuluĭ și începù să vorbéscă cu blândețe cu maĭ mulțĭ din eĭ. Bĕtrânul moșneag ce espusese luĭ Vodă tânguirea țăriĭ cu atâta curaj și hotărîre sĕ apropie de el și îl întrébă:

— Cam pe când credĭ Dómne, că are să fie curățită țara de lifta păgână?

— D-deŭ scie diua și césul, bĕtrâne, rĕspunse Vodă: spune însă consătenilor tĕĭ, că nu vom întra în anul noŭ cu Turciĭ în țară.

— Să-țĭ ajute cel din cer, rĕspunse bĕtrânul; până nu a pleca însă, dă voe popiĭ Stoica de la satul Fărcraș din județul Romănațĭ, care este îngenunchiat înaintea Măriĭ Tale, să sărute drépta Măriĭ Tale, și la vremea cea de mult asceptată să pornéscă în fruntea oltenașilor luĭ acolo unde țara îl va chema.

Vodă îĭ întinse mâna cu bunătate și unchiașul îngenunchiă înaintea luĭ, îĭ luă drépta cu ambele mânĭ și depuse pe dênsa maĭ multe sărutărĭ; Vodă îĭ lăsă mâna în voe și uitându-sĕ la el cu plăcere îĭ dise:

— Fi-veĭ destoinic, moș popo, să înfrunțĭ tóte neajunsurile rĕsboiuluĭ?

— Voiŭ fi, Măria Ta, rĕspunse popa Stoica cu hotărîre.

— Părăsi-veĭ crucea și altarul ca să iaĭ sabia în mână?

— Da Măria Ta, căcĭ după cum cred eŭ, nicĭ o cruce nu e maĭ sfântă ca sabia cu două

tăişurĭ ce sĕ ridică în sus spre a scăpa ţara din robie.

— Aşa e, strigă toţĭ ceĭ de faţă până chiar şi Metropolitul.

— Bine, pleacă şi gătesce-te a te pregăti spre a te întórce sănătos căcĭ în curênd ţara te va chema, Agă Fărcaş.

VII.

Oaia în culcuşul lupuluĭ.

De la Afumaţĭ Maria fù transportată în propria căruţă a familieĭ sale în Bucurescĭ şi închisă în cea maĭ frumósă cameră din citadela Radu Vodă, unde fù depusă leşinată. Caraiman Paşa care apucase de alt drum o urmă la o mică depărtare şi ajunse în citadelă maĭ în aceaşĭ minut.

Ajungênd Paşaua, nu sĕ duse nu maĭ de cât la sclava sa, ci ca un Oriental rafinat în desfrînărĭ, sĕ retrase maĭ ântâĭ în apartamentele sale, luă o bae de apă parfumată, îşĭ afumă cu fum de plante aromatice pĕrul şi barba, sĕ îmbrăcă cu nisce vestminte strălucitóre în scumpete şi frumseţe şi după aceea porni cu un pas trăgănit spre improvizatul sĕŭ harem.

Pe când trecea coridorul ce'l despărţea de temniţa victimeĭ sale, sĕ întâlni cu bĕtrânul Negiup, sclavul sĕŭ, şi acesta cum îl vĕdù îĭ facù o temenea cu capul până la pământ şi cu mânile încrucişate pe piept.

— Ce este, Negiup? întrebă stăpânul cu voioşie aruncând o căutătură veselă spre cânele sĕŭ favorit.

— Ce fel, jupâniță, veḑĭ atâtea bucate scumpe și gustóse răcindu-sĕ înaintea D-tale și nu poftescĭ a le face cinste cu cercetarea D-tale? ḑise fanariotul rânjind cu rĕutate.

Maria d'ocamdată nu'l recunoscu, dar după ce'l observă un minut, scóse un strigăt de durere și indignare și ḑise:

— Cum aĭ îndrăsnit să te înfățișezĭ înaintemĭ, blĕstemate vênḑĕtor, tu, care 'mĭ-aĭ mâncat pânea ca să mĕ daĭ perḑĕriĭ, precum Iuda a sărutat pe Hristos ca săl dea morțiĭ?

— Ce fel! încă escĭ supĕrată pe mine? întrebă cațaonul surîḑênd cu insolență și făcênd un pas spre a sĕ apropria de victima sa.

— Fugĭ, strigă ea retrăgêndu-sĕ dinainte-ĭ, ca dinaintea unuĭ șérpe; depărtéză-te dinainte-mĭ, demon afurisit, căcĭ mĕ îngrețoșéză vederea ta.

— N'aĭ dreptate să aibĭ ură asupra mea; din potrivă, ar trebui să'mĭ fiĭ recunoscătóre: că-cĭ binele ce țĭ am făcut eŭ, nicĭ maică-ta, care te-a născut nu țĭ-a făcut.

—Aibĭ parte tu și némul tĕŭ în vecĭ de ăst bine, rĕspunse Maria, întorcênd capul despre dênsul.

— Eraĭ fiică sĕrmană a unuĭ boernaș de țară și sora unuĭ căpitănaș sĕrac și acum escĭ iubita, logodnica și viitórea nevastă a celuĭ maĭ vestit dintre căpeteniele oștilor Otomanicescĭ: eraĭ fără stare și fără nădejde în viitor și acum aĭ în stăpânire comorĭ nenumĕrate cu care să îmbogățescĭ un oraș întreg, și tot te maĭ plângĭ?

— Fie-țĭ pe sémă tóte bunătățile ce mĭ-aĭ hărăzit fără voia mea; cât pentru mine lipsă de ele; ia tu tóte comorile și bunătățile și mie dă-mĭ neînsemnarea și sĕrăcia în care ḑicĭ că

trăiam, căcĭ îmĭ sunt maĭ scumpe ca tóte, fiind întovărăşite de scumpa libertate.

— Dac'aş sci c'o să aĭ totdeauna mintea d'acum, póte m'aşĭ învoi la cererea ce'mĭ facĭ, dar sciŭ c'aĭ să te schimbĭ, că aceea ce nu'ţĭ place adĭ, mâne o să-ţĭ placă, căcĭ banul şi bunătăţile sunt plăcute la tótă lumea, pentru aceea nu mĕ învoesc a te asculta.

La audul ăstor cuvinte, o radă de spreranţă şi bucurie trecù prin mintea Marieĭ şi o făcù să sĕ ridice în sus, să arunce o căutătură rugătóre asupra temniţeruluĭ eĭ şi să'ĭ dică cu un ton dulce şi jeluitor:

— Mĭ-aĭ făcut un mare rĕŭ, pe care nu sciŭ cum ţi'l-a erta Dumnedeŭ, pentru ce nu te învoescĭ ca prin o faptă bună să dobêndescĭ şi mila ceriuluĭ şi mulţămirea d'a face bine? Scapă-mĕ dintr'astă prinsóre urîciósă şi împreună cu vecĭnica mea recunoscinţă, îţĭ daŭ dece pungĭ cu banĭ.

— Să te scap?!... întrébă grecul aruncându-ĭ o privire luătóre în rîs.

— Te rog în ghenunche în numele luĭ D-deŭ, care este în cerurĭ şi al maiciĭ tale, care te-a născut, mântueşte-mĕ din primejdia în care mĕ aflu. — Orĭ-ce om, orĭ cât de împietrit ar fi fost, s'ar fi înduioşat de mila asteĭ copile atât de frumósă, care sĕ têra în ghenunche, cu mânile împreunate şi cu faţa înundată în lacrime; Ţicalidi însă fù maĭ tare ca piatra.

— In adevĕr escĭ o copilă fără minte de îţĭ perdĭ vorbele, lacrimele şi rugăciunele în vênt, dise el plimbândusĕ prin casă; să'ţĭ daŭ drumul eŭ pentru nisce biete dece pungĭ cu banĭ, pe câtă vreme am luat o sută ca să te

aduc aicĭ şi voiŭ lua o mie dacă te voiŭ da teafără în mâna stăpânuluĭ! Aide, nu'ţĭ maĭ perde vremea de surda, începe a te deprinde cu noŭa'ţĭ viaţă, că n'aĭ în cotro, şi pregăteşte-te de drum, căcĭ peste douĕ ceasurĭ pornim spre Stambul.

Astă noutate fu ca o lovitură de trăsnet pentru biată captivă; în patria eĭ, aprópe de fratele şi fidanţatul eĭ, în al căror ajutor spera în fie-care minut, tot maĭ avea óre-care ilusiune; dar în mijlocul Turcilor, în centru Stambululuĭ, lipsită de orĭ-ce protecţiune şi ajutor, nu maĭ putea să aibă nicĭ o radă de speranţă, nicĭ o consolaţiune; sórtea o condamna la o eternă nenorocire! In desperarea sa plânse, sĕ smăci şi chiar cercă a sĕ împotrivi, dar nu rĕuşi nimic, ci fù luată pe braţe, aşedată într'o căruţă de drum şi pornită spre Giurgiŭ, şi după o călĕtorie de douĕ sĕptĕmânĭ ajunse la Constantinopole. In cursul asteĭ lungĭ călĕtoriĭ, ea maĭ nu mânca de şi era tratată ca o suverană, maĭ nu dete ochiĭ în gene şi maĭ nu uscă lacrămile după faţă de şi nimenĭ n'o contraria.

Tot ce a produs maĭ frumos, maĭ artistic şi maĭ lucsos imaginaţiunea gustuluĭ oriental, eraŭ într'unite în apartamentul ce i sĕ dete Marieĭ drept locuinţă în haremul saraiuluĭ luĭ Caraiman Paşa. Mozaicurile cele maĭ alese şi sculpturele cele maĭ delicate, marmura cea maĭ frumósă şi iapsul cel maĭ bine nuanţat, aurul cel maĭ curat şi argintul cel maĭ delicat filigranat, stofa de mĕtase şi de catifea cea maĭ preţiósă şi covórele de Persia cele maĭ scumpe, ţesute în aur şi pietre de valóre, acoperiaŭ plafondul, zidurile, colónele susţinĕtóre, mobilămêntul şi

parchetul ăstuĭ lăcaş de fee. Tot ce conţinea era perfecţiunea arteĭ, scumpeteĭ şi gustuluĭ oriental. Sĕ cunoscea că stăpânul ăstuĭ lăcaş era un om care avea gust şi nu'şĭ cheltuia pe nimicurĭ fără valóre baniĭ sĕĭ; cu tóte acestea Maria întrând în astă temniţă d'aurită, abia îşĭ aruncă o căutătură indiferentă asupra interioruluĭ sĕŭ şi fără a considera şi fără a părea surprinsă de frumseţile ce o înconjuraŭ, sĕ aruncă într'un pat ce găsi înainte şi rĕmase maĭ multe óre nemişcată. Mulţimea sclavelor, care alergase să sĕ pue la disposiţiunea sa, credură c'a adormit, fiind învinsă de obosélă şi sĕ retraseră binişor; ea însă nu dormea, ci plângea ilusiunile eĭ perdute, amorul eĭ sacrificat, pacea sufletuluĭ eĭ ucisă!...

VIII.

Cincĭ Novembre 1594.

Pregătirile pentru începerea ostilităţilor cu Turciĭ proiectate de Mihaĭ, fură gata în timp de o lună de ḑile. O parte din oştile luĭ Sigismund Batori şi ale luĭ Aron Vodă, trecură frontiera şi staŭ ascunse în munţĭ; oştile luĭ Mihaĭ, ce eraŭ împrăşciate prin diverse puncturĭ ale ţăriĭ fură adunate în Tîrgovişte; glótele armate, care eraŭ datóre să alerge orĭ de câte orĭ eraŭ chemate de ţară, când sĕ află în pericol, soséŭ în fiecare ḑi din diverse punturĭ ale ţăriĭ şi pe fiecare ḑi picaŭ câte patru saŭ cincĭ boerĭ urmaţĭ de scutelniciĭ lor, toţĭ armaţĭ şi echipaţĭ după cuviinţă.

Douĕ-ḑecĭ şi maĭ bine de miĭ de ómenĭ bine armaţĭ şi bine aprovisionaţĭ staŭ sub adăpostul

zidurilor cetăţiĭ Tîrgoviştea gata de atac, asceptând numaĭ un semnal al luĭ Mihaĭ ca să sĕ năpustĭéscă spre Dunăre şi să şteargă din ţară chiar şi urmă de Turcĭ. Mihaĭ însă nu dete aşa de lesne semnalul, ci aşceptă ca să i sĕ maĭ îngróşe falangele sale prin glótele verḑişorilor, călăraşilor şi roşiorilor ce soseaŭ pe fie-ce ḑi ca să fie cât sĕ póte maĭ bine pregătiţ, căcĭ pe atuncĭ Turcia era una din cele maĭ marĭ puterĭ din Europa, care dicta condiţiunĭ la multe capete încoronate şi rĕsbuna într'un mod teribil afronturile ce i sĕ făcea. El nu sĕ pregătea ca să alunge numaĭ Turciĭ din ţară ci să facă faţă la orĭ-ce atac îĭ va veni după acea din partea fieroşilor Osmanliĭ.

După ce i sĕ îngróşă îndestul propria sa armată, împărţi oştile în treĭ corpurĭ, şi într'o ḑi senină, în faţa ceruluĭ şi a luĭ Dumneḑeŭ, care aproba ridicarea sa, căcĭ era dréptă, îşĭ porni oştile pe treĭ căĭ deosebite; Ardeleniĭ cu Urban Mihali şi Grof Iştvan în frunte, apucă calea văiĭ Dâmboviţa; Moldoveniĭ sub conducerea Hatmanuluĭ Andreĭ Preju, apucă calea Ialomiţeĭ şi Munteniĭ cu însuşĭ Mihaĭ în cap, apucă drumul cel obicĭnuit şi porniră în vale, ceĭ d'ântâiŭ ca să ocoléscă Bucuresciĭ pe la rĕsărit, ceĭ d'aĭ doilea pe la apus şi ceĭ din urmă să năvăléscă drept în centru

De şi astă ţesculare armată sĕ făcù pe faţă, de şi sĕ întârḑiă atâta de mult cu armarea glótelor care de anĭ uitaţĭ nu maĭ ridicase armele ca să'şĭ apere drepturile; de şi atâţa oştenĭ streinĭ eraŭ adăpostiţĭ la umbra munţilor, Turciĭ, ca cum 'ĭ ar fi orbit bunul D-ḑeŭ, nu simţiră nimic, nu aflară nimic. Intre atâţa ómenĭ,

carĭ aveaŭ cunoscință de ăst important secret, nu sĕ găsi nicĭ măcar un trădător; chiar aceĭ carĭ ar fi putut fi, aceĭ nesățioșĭ, poftitorĭ de domnie, carĭ în vecĭ sĕ aciuesc la umbra tronurilor ca să le sape temelia și să le rĕstórne pe sub ascuns, chiar aceĭ fățarnicĭ fără témă de D-deŭ, tăcură, fiind-că cerul voi să le inspire gândul d'a spera o realisare maĭ grabnică a planurilor lor prin astă resculare. Chiar dacă s'ar fi găsit un trădător, Turciĭ cu mare anevoință l'ar fi credut, așa de imposibilă le-ar fi părut o cercare de resculare din partea Românilor într'acea epocă.

Bucuresceniĭ nu fusese strĕinĭ si neîncunosciințațĭ de astă lovitură si asceptaŭ din ḑi în ḑi si din óră în óră acel minut binecuvêntat, în care să sĕ scape de jugul ce le apăsa grumaḑi de atâta timp. Însășĭ eĭ, atâta de aprópe de păgânĭ si atât de adesea în relațiunĭ ḑilnice cu dônsiĭ, nu avură în sânul lor nicĭ un singur miserabil, care să desvĕlue secretul; atât de mult sciuse Turciĭ să'șĭ atragă asupră-le ura Românilor.

Intr'o nópte norósă si viforósă, nóptea spre 5 Novembre anul 1594, Turciĭ ca de obiceiŭ, sĕ închise în citadele si în casarme îndată ce sĕ înoptă, si după ce îșĭ împărți santinelele ca totdeauna sĕ retrase în interiorul camerilor lor ca să sĕ dea în tihnă repaosuluĭ si desfătărilor, pentru care aveaŭ un cult deosebit, fără să le trécă prin gînd a sĕ teme de ceva, când pe la meḑul nopțiĭ auḑiră un sgomot si un strigăt teribil rĕsunând din tóte părțile. Indată după acel sgomot sĕ auḑiră miĭ de detunăturĭ de puscĭ si de tunurĭ si după aste detunăturĭ vĕḑură

înspăimêntaţĭ proiectându-sĕ pe orisont o lumină roşie ca sângele ce făcuse de atâta timp să curgă din pepturile Românilor: lumina unuĭ foc nemărginit care ardeaŭ tabiele de nuele construite de Turcĭ în jurul oraşuluĭ, dar neocupate de garnisóne, găsind astă precauţiune de prisos, pe care le lăsase numaĭ sub adăpostul steaguluĭ verde cu semi-luna în mijloc, adăpost fórte de temut în aceea epocă de splendoare a vitejieĭ musulmane.

Cum audiră acest sgomot neasceptat, uniĭ sĕ desceptară din somn zăpăciţĭ şi spăĭmêntaţĭ, alţiĭ lăsară bancheturile şi petrecerile turbaţĭ şi ameţiţĭ, alţiĭ săriră din braţele desmerdăriĭ cu totul uluiţĭ şi toţĭ alergară să pună mâna pe arme; dar aşa de mult le luase Sfântul minţile, în cât maĭ multe óre alergară de colo până colo fără de rost, îmbrîncindu-sĕ uniĭ pe alţiĭ şi sbătându-sĕ într'o învălmăşală care ţin óre întregĭ.

Într'acest timp oştile aliate care sosise, intrară în Bucurescĭ prin tóte barierile, şi pe lângă tabiele de nuele, fiecare soldat, ca să inspire spaima şi să'şĭ lumineze calea, aprinse câte o faclă şi apucând'o cu mâna stângă, mâna dréptă ş-o armară cu paloşile şi năvăliră spre întăririle ocupate de Turcĭ.

Bucurescenii, cariĭ de o lună dormeaŭ numaĭ cu un ochiŭ, sĕ desceptară la cel d'ântâiŭ semnal, sĕ îmbrăcară şi sĕ înarmară cu ce găsiră, eşiră întru întêmpinarea salvatorilor lor, sĕ constituiră în călăuze şi'ĭ conduseră spre tóte întăririle locuite de Turcĭ, căcĭ păgâniĭ nu locuiaŭ pe la casele orăşenilor ci'şĭ făcuse casarme din tóte casele marĭ şi mănăstirile din oraş şi din prejur.

Maĭ nicăirĭ nu întêmpinară de cât o slabă resistență amestecată de o învălmăsală teribilă; într'o oră Româniĭ fură stăpânĭ peste tóte întăririle și casarmele ocupate de Turcĭ, fără să piardă maĭ nicĭ un om. După astă victorie așa de repede şi neaşteptată începù un carnagiŭ în Turcĭ care dură fără precurmare tótă nóptea și tótă ḑiua următóre. Intr'o singură ḑi Româniĭ îşĭ vĕrsară pe Turcĭ tot focul și necazul ce le pricĭnuise în decurs de atâțĭ anĭ. Până și femeile și copiĭ alergaŭ cu frigărĭ şi furcĭ de fier în mână, şi cum prindeaŭ câte un turc fugind zăpăcit, întocmaĭ ca un şórece urmărit de pisică, puneaŭ mâna pe el, sĕ năpusteaŭ spre el ca un stol de albine, îl trânteaŭ jos şi'l ințepaŭ cu frigările, furcile şi chiar cu fórfecile, în corp, în ochĭ, în urechĭ, până când îşĭ dete sufletul în cea maĭ crudă agonie.

In deşert fugiaŭ eĭ prin pivnițe şi grădinĭ, căcĭ de urgia rĕsbunătorilor nu scăpaŭ; în deşert îngenunchiaŭ înaintea ucigașilor lor și strigaŭ „*aman*“, căcĭ rugăciunea lor nu era ascultată. Grozavă este urgia celuĭ apĕsat când răbdarea luĭ a trecut peste mĕsură!...

Atâța Turcĭ sĕ omorîră în ḑiua de 5 Noembre 1594 şi în cele următóre, în cât curgea sângele pe strade întocmaĭ ca apa după plóe, zăcea pe drum stârvurĭ mórte întocmaĭ ca pe o câmpie bântuită de lăcuste, cadavrele ăstor insecte în urma uneĭ ḑile de vĕnătóre, şi atâtea leşurĭ fură aruncate în albia Dâmboviţeĭ în cât apa rîuluĭ numaĭ încăpù în matca sa, ci debordă şi începù să sĕ reverse pe stradele părțiĭ de jos al orașuluĭ.

O sĕptĕmână după ăst măcel încă curgea pe acel rîŭ apa roşiă ca sângele.

După ce Mihaĭ sĕ încredinţă că n'a maĭ rĕmas picior de Turc viŭ în Bucurescĭ îşĭ împrăscie o mică parte din oştĭ prin sate în lungul Dunăriĭ ca să le mântuéscă şi pe ele de păgânĭ, lăsă o mică garnisónă în Bucurescĭ ca să păḑéscă oraşul şi să îngrópe acea mulţime de morţĭ spre a nu sĕ infecta aerul şi apoĭ trămise o mare parte din oştĭ spre Giurgiŭ ca să'l ocupe, şi el cu restul armateĭ, tăbărî afără din Bucurescĭ.

Radu şi Mîrza fusese ceĭ d'ântâĭ care întrase în Bucurescĭ şi ceĭ d'ântâĭ carĭ implântase steagul ţăriĭ pe turnurile cetăţeĭ luĭ Radu Vodă: Cum sĕ făcură stăpânĭ pe cetăţue, închiseră porţile, o încunjurară cu oştĭ ca să nu scape nimenĭ, alergară la conacul Paşiĭ, uciseră tot ce le eşi inainte, căutară pe Paşa şi pe Maria pretutindenĭ, prin case, prin turnurĭ, prin pivniţĭ, pretutindenĭ, dar nu'ĭ găsi nicăirĭ! Un sclav bĕtrân, sperând a capeta graţie, le spuse că Caraiman a trecut Dunărea de mult, dar creştina care fusese răpită de el a fost pornită numaĭ din ajun şi nu credea să fie maĭ departe de cât în Giurgiŭ.

Şi de astă dată ajunserăm prea târḑiŭ! strigă Mîrza lovindu-sĕ cu pumnul în cap.

— Ea e la Giurgiŭ, ḑise Radu: să mergem la Giurgiŭ, să'l luăm şi pe el şi măcar d'am sfărâma tóte oraşele turcescĭ şi d'am măcelări pe toţĭ păgâniĭ, tot o sĕ punem mâna pe răpitorul eĭ.

— La Giurgiŭ, rĕspunse Mîrza eşind din cetăţue şi lăsând pe oşteniĭ luĭ ca să termine opera începută de el.

O lună şi maĭ bine bătură aliaţiĭ Giurgiŭ.

cu tunurile luĭ Batori manevrate de Francii ce trămisese Papa Voevoduluĭ Transilvănean într'adins ca să sĕ serve cu eĭ şi distinsa lor dibăcie contra Turcilor; o lună şi maĭ bine căpitaniĭ şi osteniĭ luĭ Mihaĭ făcură minunĭ de bravură, sĕ luptară ca nisce leĭ, şi înfruntară pericole grele de învins; o lună şi maĭ bine Radu şi Mîrza înfruntară cu disperare de maĭ multe orĭ mórtea şi cutezară a sĕ sui pe muriĭ puterniceĭ cetăţuĭ, şi cu tóte astea Giurgiŭ nu fu luat, muriĭ sĕĭ ceĭ peste sémă de groşĭ nu fură sfărîmaţĭ şi garnisóna nu fù împuţinată, din causă că braţe numeróse dregeaŭ nóptea aceea ce sĕ strica ḑiua, garnisóna sĕ împrospĕta neîncetat cu oştĭ noĭ sosite din Rusciuc, şi proviziĭ, muniţiunile sosea pe fie care minut cu caicele pe Dunăre.

XI

Luarea Rusciuculuĭ.

Masacrul Turcilor de la 5 Noembre 1594 şi asediul Giurgiuluĭ atrase asupra capuluĭ luĭ Mihaĭ tótă urgia Devletuluĭ Turcesc şi tótă protecţiunea de care sĕ bucura sĕ schimbă într'o persecuţiune de mórte. Nimenĭ nu maĭ cuteză să'l susţie, să'l apere saŭ să'l ierte, căcĭ, îşĭ dictase singur peirea; numaĭ marele Arhonte Ianachache, logofĕtul intim al Sultanuluĭ, care îndeplinea onorific funcţiunea de Capuchahaia al Românieĭ cutezase ca să'ĭ justifice órecum rescularea, numind'o o protestare temerară contra nesuferitelor împilărĭ ce îndurase poporul Român de la gealipiĭ Turcescĭ şi armata din

ţara ce ocupa cetăţile şi oraşele spre a o protege. Astă îndrăsneaţă apĕrare supĕră pe Divanlâĭ în cât îĭ făcură să uite tóte serviciele ce acesta adusese Poţiĭ până şi amiciţia ce'ĭ conserva Sultanul şi să'l trămită să'şĭ ispăşéscă greşéla în una din insulile din Arhipelag.

Pe când Mihaĭ şi aĭ luĭ perdeaŭ graţia de care sĕ bucurase pe lângă Turcĭ, inimiciĭ luĭ şi toţĭ poftitoriĭ de domnie dobândeaŭ tĕrâm, alergaŭ din tóte părţile la Stambul, sĕ însinuaŭ pe lângă mariĭ demnitarĭ şi'ĭ îndemnaŭ la complecta nimicire a ţăriĭ spre a putea să rĕuşéscă eĭ ca să sĕ urce pe sfărâmăturele lăsate de cotropitorĭ. Foştiĭ Domnĭ Mihnea al II-lea şi Alexandru al III-lea, eraŭ ceĭ d'ântâiŭ în rĕndul poftitorilor de domnie şi al îndemnătorilor spre ruina ţăriĭ.

Sultan-Mahmud, îndrăjit de aceştĭ intriganţĭ, fórte mult s'a înfuriat de hainia luĭ Mihaĭ şi a ordonat numaĭ de cât luĭ Ferat Mustafa-Paşa ca sĕ pornéscă spre Rusciuc cu oştĭ nenumĕrate, să pedepséscă pe rĕsvrătitorĭ fără de milă, capul luĭ Mihaĭ să'l trămită la Stambul şi ţara s'o declare de paşalîc. Mustafa-Paşa ajungênd la Rusciuc în mijlocul erniĭ, luă mĕsurĭ ca să trécă Dunărea fără de veste, iară Mihaĭ fiind înformat de către emisariĭ sĕĭ, desîncunjură Giurgiul, care nu sĕ putea lua cu puterĭ aşa de neîndestulătóre, îşĭ adună la o laltă armata ce era împrăştiată prin ţară ca să gonéscă pe Turcĭ şi porni spre Dunăre ca să întêmpine pe inimicĭ.

Ajungênd la Satul Periş, află prin alţĭ emisarĭ că Nogaĭ Gereĭ, hanul Crîmuluĭ vine spre Galaţĭ cu o mare sémă de Tătarĭ ca să'l surprindă pe la spate, şi cum află astă tristă veste,

sĕ întórse spre munţĭ, sĕ întări în vecinătatea satuluĭ Colibaşĭ din judeţul Dâmboviţa şi trămise întru întêmpinarea Tătarilor pe Preda, Stroe şi Radu fraţiĭ Buzescĭ, împreună cu Radu Calomfirescu în fruntea a câtor-va miĭ de oşteni aleşĭ.

Tătariĭ fură ceĭ d'ântâĭ, carĭ călcară solul Românieĭ cu cugete d'al nimici şi pustiĭ; eĭ cum debarcară la Galaţĭ, intrară ca o furie în ţară cu sabia într'o mână şi cu focul într'alta şi începură a jefui, a ucide, a robi şi a pârjoli tot ce întêmpinaŭ în cale. Avant-garda română sĕ întêlni cu cea Tătară în marginea satuluĭ Putineĭ şi o isbi cu aşa iuţélă şi furie, în cât o nimici cu totul şi făcù o mulţime de prisonierĭ. Hanul, audind astă veste neaşteptată, sĕ necăji fórte şi sĕ jură în limba luĭ cea păgână, d'a şterge după faţa pămêntuluĭ numele de Român, şi trămise din conacul sĕŭ stabilit în Galaţĭ un corp de armată mult maĭ numerósă sub comanda nepotuluĭ sĕŭ, ca să pedepséscă pe îndrăsneţĭ, să pătrundă în inima ţăriĭ şi să nimicéscă orĭ ce va întêlni.

Româniĭ, în loc d'a sĕ ruşina de nepotul Hanuluĭ, îl întêmpinară în preajma satuluĭ Stănescĭ, pe apa Buzĕuluĭ, sĕ năpustiră asupră-ĭ cu o repediciune mult maĭ mare şi după o luptă crâncenă iĭ nimiciră şi pe aceştia; iar Stroe Buzescu avu îndrăsnéla d'a reteza cu o lovitură de sabie nobilul cap al nepotuluĭ Hanuluĭ. Sultan Gereĭ, audind astă veste întristătóre într'acelaşĭ timp cu scirea că Cazaciĭ şi Ruşiĭ aŭ călcat propriul sĕŭ pămênt, sĕ amărî fórte, uită promisiunea ce a dat luĭ Ferat Mustafa şi sĕ întórse cu grabă în Crîmul sĕŭ.

Pe când Buzescii sĕ întorceaŭ spre tabĕră plinĭ de glorie şi încărcaţĭ cu prădĭ şi prisonierĭ, Ferat Mustafa trecu Dunărea în preajma Giurguluĭ şi sĕ întări în vecinătatea sa până să'ĭ soséscă tóte puterile şi să vie în ajutoru'ĭ hórdele tătare, Mihaĭ şi oşteniĭ lor primiră astă noutate cu curagiŭ şi bărbăţie şi rĕmase în tabĕra lor până să le vie în ajutor oştile promise de aliaţĭ, gata d'a înfrunta orĭ-ce atac şi d'a învinge saŭ d'a muri apărându-şĭ steagul şi independenţa ţăreĭ sale, căcĭ nimic nu e maĭ sfânt pentru om de cât a sĕ lupta până la ultima picătură de sânge pentru ţara sa!

Intr'acest timp Radu şi Mîrza urmase pe domnul lor la Colibaşĭ, sĕ supusese cu părere de rĕŭ, dar fără murmură poruncilor superióre, şi acolo sĕ dedase fiecare în felul sĕŭ dureriĭ ce le causa perderea Marii.

Radu ca frate suportase astă crudă durere cu maĭ multă bărbăţie şi răbdare, şi după ce cercă îndeşert luptându-sĕ ca un eroŭ ca să pătrundá în Giurgiŭ, vĕdênd că nu rĕuşeşte, sĕ devotă cu tot sufletul şi cu tótă ardórea spre conducerea la un bun resultat a mareĭ opere începute, care putea să'ĭ redea odorul perdut. Mîrza era maĭ aprins, maĭ nerăbdător şi maĭ anevoe de consolat. Gândirea sa, astă gândire teribilă cum că Maria luĭ era în mânĭ streine, îĭ furnica corpul, îĭ înfierbânta capul şi'l facea sĕ nu sĕ maĭ pótă stăpâni; el nu putea să aştepte cu răbdare isbênda rĕsboiuluĭ, ci voia să încerce chiar imposibilul, să sĕ espue de miĭ de orĭ la pericole peste fire, numaĭ să pótă reuşi a redobêndi pe Maria luĭ. Fără ea, viaţa îĭ părea un infern nesuferit, şi nu dorea alt de cât saŭ s'o câştige saŭ să móră.

Cum audi că Ferat Mustafa a trecut Dunărea cu o sémă de armată şi s'a aşedat aprópe de satul Şerbănescĭ, s'a dus în cortul luĭ Mihaĭ Vodă şi'ĭ a dis:

— Măria Ta, păgâniĭ aŭ trecut dincoa cu oştĭ multe şi vor să ne înconjóre; cred că n'ar fi bine să'ĭ lăsăm ca să le soséscă tóte puterile şi să sĕ întăréscă în pace; încredinţéză-mĭ mie o sémă de călăraşĭ aleşĭ şi dă-mĭ voe să sbor spre eĭ şi să lovesc tabĕra lor într'o nópte fără de veste, şi mĕ făgăduesc să'ĭ fac a trece dincolo de Dunăre maĭ repede de cum aŭ trecut'o dincóce.

Luĭ Mihaĭ îĭ placù propunerea luĭ Mîrza, dar nu sĕ încredù în dibăcia şi aprinderea juneţiĭ sale, ci dete sub comanda luĭ o ceată de călăraşĭ, sub a luĭ Radu altă ceată, şi peste eĭ numi comandant pe Banul Mihalcea.

Astă espediţiune avu resultatul prevĕdut; Turciĭ neaşteptându-sĕ la o faptă aşa de îndrăsnéţă şi fiind isbiţĭ fără de veste din treĭ părţĭ de-o-dată într'o nópte întunecósă şi frigurósă, cădură într'o confusiune care'ĭ facù să sĕ omóre uniĭ pe alţiĭ şi luară fuga spre Dunăre în cea maĭ mare disordine. Mîrza sĕ destinse maĭ mult ca toţĭ Româniĭ în ardórea şi îndrăsnéla cu care măcelărea pe păgânĭ şi sĕ espuse la cele maĭ marĭ pericole. După ce ucise cu propria sa mână o mulţime de inimicĭ şi insufleţi întrecerea între Românĭ, alergă prin tabĕră ca să găséscă pe Ferat Mustafa, dar nu putù reuşi fiind-că turcul părăsise tabĕra şi fugea spre Dunăre îngrozit de puterea şi bărbăţia Românilor.

Peste o óră şi ceva, tabĕra turcéscă rĕmase fără de apărătorĭ în mâna Românilor, căcĭ aceia

ce aveaŭ datoria s'o apere, fugeaŭ spre Dunăre și sĕ grăbĭaŭ a întra care maĭ de care maĭ ântâiŭ în caice ca să ajungă dincolo. Româniĭ, cum eraŭ de puținĭ, nu-ĭ urmăriră, ci sĕ mulțămiră a sĕ încărca cu multe prădĭ și a sĕ întórce plinĭ de glorie să priméscă mulțămirile Domnuluĭ lor.

Intrarea lor în taberă sĕ facù de o dată cu a Buzescilor; aste două întrărĭ triumfale înălță fórte mult vaza oștilor Române și le însuflă așa mare poftă de mărire și așa nebiruit amor pentru scumpa lor moșie, în cât iĭ facù să céră în gura mare voe d'a întra cu un minut maĭ curênd în orĭ ce pericol fără de temere saŭ sfială.

Mihaĭ ca să'ĭ îmbărbăteze si maĭ mult, peste două dile de la ăstă întêmplare, eși în mijlocul taberiĭ fără a lua în sémă asprimea geruluĭ care crescea pe fie-ce minut, adună pe căpeteniile în jurul sĕŭ, făcù din tótă armata un pătrat mare și le vorbì astfel:

— Căpitanĭ și oștenĭ! V'ațĭ purtat ca nisce Românĭ vrednicĭ de strămoșiĭ voștriĭ; țara recunoscătóre vĕ mulțămesce prin mine, Domnul vostru. Ațĭ nesocotit numĕrul cel mare al vrăjmașilor, ațĭ nesocotit puținătatea oștilor nóstre și micimea puterilor nóstre și ațĭ pus inimă și bărbăție acolo unde nu sĕ ajungeaŭ brațele și ațĭ isbutit a dobêndi de-o-dată două biruințe și a pune pe goană două armiĭ de vrăjmașĭ întreit numĕróse. Creștinătatea și omenirea ce ațĭ apĕrat'o, apĕrând patria vóstră împotriva vrășmașilor cruciĭ, vĕ privesce înmărmurită și înminunată și vĕ mulțumesce; totul însă nu este sfêrșit, țara nu este cu totul sigură, creștinătatea nu este cu totul mântuită; de la inimoșia vós-

tră, de care aţĭ dat aşa de strălucite dovedĭ, atêrnă ca să fiţĭ biruitorĭ până în sfêrşit; înaintaţĭ cu bărbăţiă şi curaj pe astă cale, pe care a-ţĭ început să păşiţĭ aşa de frumos, mergeţĭ înainte din biruinţă în biruinţă şi siliţi-vĕ, ca cu un minut maĭ curênd să sdrobiţĭ capul şarpeluĭ.

— Vom merge fără de smintélă spre calea mântuireĭ scumpeĭ nóstre moşiĭ, până ne va rĕmânea o singură picătură de sânge în vine şi o singură suflare de viaţă în pept, rĕspunse Radu plin de înfocare.

— Aşa, strigară toţĭ căpitaniĭ; până la cea din urmă picătură de sânge ne vom lupta pentru moşia părinţilor noştri.

— Aşa vĕ voiŭ, oşteniĭ meĭ, rĕspunse Domnul mişcat ca şi eĭ; să ne luptăm cât avem viaţă pentru mântuirea dulceĭ nóstre ţărĭ, spre a o vedea odată scăpată de grijĭ şi nevoĭ.

— Du-ne Dómne, cu un minut maĭ curênd la luptă, strigă Mîrza eşind din şirul căpitanilor şi făcênd un pas spre Mihaĭ; nu lăsa să treacă vremea fără de ispravă, căcĭ orĭ-ce ceas trece în zădar, este un ceas de desameţire şi de întărire pentru Turcĭ şi un ceas de domolirea sângeluĭ şi de împuţinare de bărbăţie pentru mica nóstră óste. Bate ferul până este cald, ca să nu sĕ rĕcéscă, căcĭ chiar în ţara nóstră sĕ adăpostesc multe inimĭ vitregĭ, care vĕd cu un ochiŭ rĕŭ isprăvile ce câstig oştile nóstre.

— Aşa este, strigară maĭ mulţĭ din căpitanĭ.

— Nu asculta pe aceĭ ce vĕ îndeamnă la nelucrare spre aşteptarea unor ajutóre închipuite, adăogă Mîrza din ce în ce maĭ aprins, aruncând o privire fulgerătóre spre Urban şi Ist-

vanti. căpeteniile oştilor Ardelene, carĭ sĕ bănuiaŭ de maĭ mulţĭ că sunt legaţĭ pe sub ascuns cu partisaniĭ luĭ Alexandru Vodă, pentru că 'ĭ vedeaŭ stând d'o parte cu mânile în sîn şi surîḑênd pe sub mustaţă de temeritatea ăstor căpitanĭ românĭ; nu asculta, urmă fugosul căpitan, de cât voinţa ţăriĭ care ne îndeamnă a înfrâna cu un ceas maĭ curênd cerbicia turcească, ca să avem vreme a înfrâna la neapărate trebuinţe si alte cerbiciĭ, şi dă-ne un rĕsboiŭ mare şi puternic care să sdrobéscă cu totul pe păgân în însăşĭ ţara luĭ, cât se póte maĭ curênd.

— Aşa, aşa, strigară căpitaniĭ, într'o voce.

— Ceea ce 'mĭ cereţĭ, căpitaniĭ meĭ, sĕ potriveste fórte mult cu dorul inimeĭ mele; si eŭ doresc lupta până sufletele sunt aprinse, si eŭ urăsc întârḑierea care dă vreme vrăjmasilor din afară să sĕ într'armeze si celor din întru să ţeasă uneltirile lor cele mârşave, dar ce facem cu oşteniĭ de rênd, cu glótele care nu sunt aşa de mult deprinse cu nevoia si ostenéla.

— Le-a învêrtoşat inima, Dómne, asupririle cele nenumĕrate ale păgânilor şi 'ĭ-a facut să devie, cât aŭ pribegit prin ăle codrurĭ si sghiaburĭ de munţĭ, oşteniĭ ceĭ maĭ ispitiţĭ cu trudele si nevoile. Te temĭ de îndărătnicia lor spre nuoĭ ostenelĭ şi eĭ sĕ tem de nevoinţa Măriĭ Tale d'a-'ĭ maĭ duce la nŭoĭ biruinţe, care să le astâmpere apriga sete d'a isbândi atâtea suferinţe în sângele asupritorilor lor.

— Nu vĕ temeţĭ de gerul cel cumplit, de viscolul cel orbitor de aceea nemărginită pajisce de zăpadă care sémănă întocmaĭ ca un giulgiŭ de mórte?

— Nu ne temem de cât de starea la un

loc care înghiată sângele si ucide într'un chip rușinos si nefolositor pe oștean.

— Dar bine Dunărea a înghețat ca tunul; cum vreți să ne rĕsboim? pe unde să trecem la Turcĭ, dacă Turciĭ nu vor să vie iarna la noĭ?

— Pe ghiață? ghiața este podul vitejilor.

— Pe ghiață? esclamà Mihaĭ surprins de astă propunere maĭ mult ca fricósă, pe ghiață? o óste întrégă împreună cu tunurĭ, caĭ si carĕ?

— Cu tot ce ne însoțesce, căcĭ crivĕțul este cu noĭ.

— Ăst sfat îmĭ pare puțin gândit.

— Nu, Măria Ta, Dunărea desi n'a înghețat de cât de câte-va ḑile, tot este grósă de câte-va palme si destul de tare ca să pótă ține miĭ de ómenĭ; am de pildă anul trecut când nu era așa ger cumplit si cu tóte astéa după treĭ ḑile de îngheț, Turciĭ îșĭ făceaŭ tóte treburile între Giurgiŭ si Rusciuc, trecĕnd peste ghiață pe jos, călărĭ si în săniĭ. De ce ghiața să nu fie și în ăst an tot așa de tare ca acum un an?

— Are dreptate, observà banul Mihalcea.

— Să punem tunurile si căruțele pe săniĭ, adăogà Mîrza animat de astă afirmațiune, să ne folosim de întunerecul uneĭ nopțĭ noróse si fără lună, să ne împrăsciăm pe malurile rîuluĭ astfel ca să nu fim vĕḑuțĭ de strejele din Giurgiŭ si Rusciuc, să trecem Dunărea în micĭ cete, să ne împreunăm pe malul ce descindea la óre-care depărtare de Rusciuc, să ne împărțim în treĭ cete, cum am făcut la Bucurescĭ, si după ce vom încungiura cetatea de tóte părțile, s'o lovim fără de veste, atuncĭ când sĕ vor aștepta maĭ puțin.

— Dar de sĕ va rupe ghiața?

— Nu sĕ va rupe tótă dacă vom fi împrăsciaţĭ, şi de sĕ va rupe tótă, vom peri ca cum am peri aşteptând şi fiind biruiţĭ.

— Bun sfat, ḑise éră̆şĭ Mihalcea.

— Bun sfat, repetară toţĭ căpitaniĭ.

Îl primesc şi îl puĭ în lucrare, ḑise şi Mihaĭ după puţină gândire; orĭ-ce ar fi să fie, facă-să voia Domnuluĭ!

— Amin, rĕspunse toţĭ căpitaniĭ.

— Fiţĭ gata, căcĭ în curênd sfatul ce mĭ-aţĭ dat va fi pus în lucrare.

— Vom fi orĭ-când ni sĕ va porunci a ne pune viaţa în primejdie pentru mântuirea ţăriĭ nóstre, strigară toţĭ aceia ce auḑise astă hotărîre.

A treia ḑi Mihaĭ chiemà éră̆şĭ lângă sine pe căpitaniĭ sĕĭ şi le ḑise:

— Tot este gata; plecaţĭ fie-care pe la cetele vóstre, căcĭ la nópte, treĭ ceasurĭ după apusul sóreluĭ, pornim.

Astă noutate umplu de mare bucurie inimele Românilor, carĭ speraŭ că vor dobândi încă o ocasiune d'a sĕ sacrifica pentru patrie şi d'a repurta o nouă victorie contra păgânătăţiĭ.

Sórtea nu voì ca să sĕ facă pe pofta invidioşilor Ungurĭ, ci după ce făcù ca nóptea cea alésă să fie négră şi întunecósă, trimise o zăpadă măruntă care să năbuşéscă orĭ-ce sunet şi le înlesnì trecerea peste nemĕsurata oglindă de ghiaţă fără de nicĭ un pericol.

Era straniă la vedere acea ghiaţă întinsă şi sclipitóre, care maĭ ântâiŭ începù a sĕ învĕlì cu un strat alburiŭ ce mereŭ sĕ îngroşa şi apoĭ a-şĭ presăra de-odată monotona sa întindere de punturĭ negre şi mişcătóre, împrăştiate în cete nenumĕrate, carĭ furnicaŭ de colo până colo

alunecând și înaintând cu iuțélă spre înaltele délurĭ ce mărginéŭ orisontele spre miadă-dî. In maĭ puțin de treĭ ore aceste punte negre compuse de ómenĭ, caĭ și trăsurĭ, îndreptându-sĕ spre anumite locurĭ, trecură alunecând luciul gheţeĭ fără ca dênsa să trosnéscă măcar, și începură să sue dealul pe anumite potecĭ.

După ce ajunseră la uscat, o parte din acele grupe înarmate cu tunurĭ, ocupà partea despre rĕsărit a Rusciucululuĭ în paralel cu Dunărea, altă ocolì cetatea încingênd'o cu o trîmbă grósă de oștenĭ și tunurĭ și cea d'a treia intrà în oraș cu repedîciune prin partea despre rîŭ strigând și chiuind. Turciĭ care nu simțise nimic până atuncĭ, căcĭ și santinele dormeaŭ fără grije la acea oră, sĕ deșteptară zăpăciţĭ în sgomotul strigătelor și bubuiturilor tunurilor ce trosniaŭ din tóte părţile, alergară confusiaţĭ la meterezurĭ, cercară să sĕ apere, dar sĕ vĕdură deodată încunjuraţĭ de valurĭ de foc care isbucniră fără veste din câte patru turnurile cetăţiĭ, lĕpădară armele jos, părăsiră posturile de apĕrare în voia necunoscuţilor împresurătorĭ și începură să fugă care în cotro vedeaŭ cu ochiĭ ca să-și mântuiască viaţa.

Într'o singură oră zidurile de încunjurare fură ocupate de împresurătorĭ, porţile fură sfărămate, doŭĕ din turnurĭ aruncate în aer și interiorul cetăţiĭ împănat de oștile învingĕtorilor, carĭ alergaŭ pretutindenĭ, prin case și beciurĭ după fugarĭ ca să-ĭ prindă, să tréců pe sub sabiă pe ceĭ ce s'ar opunea și să declare de prisonierĭ pe ceĭ ce sĕ daŭ de bună voe conform regulelor reșbeluluĭ.

Mîrza fù cel d'ântêiŭ care sĕ suì înaintea

tuturor pe crésta murilor și împlântà Vulturul Român, acolo unde maĭ nainte fâlfâia orgoliósa Semi-lună a Musulmanilor; îndată ce curățì locul de împotrivitorĭ, sărì dincolo de zid în pâcla de dușmanĭ, nesocotì orĭ-ce pericol, nimicì orĭ-ce piedecă si începù să alerge pe strade urmat numaĭ de Radu, care îl urmărea pas cu pas si de vre-o ḑece ostenĭ. Orașul nu era încă luat, cetatea încă nu căḑuse în mânile biruitorilor, si cu tóte acestea fugosul căpitan, mânat de aprigul dor d'a descoperì maĭ curênd locul unde sta închisă prea iubita luĭ fidanțată, trecù ca o vijelie prin trâmbele de dușmanĭ care sĕ spulberaŭ la vederea sa ca trâmbele de praf în fața vêntuluĭ, trecù piețe de arme pline cu felurite instrumente de resbel contimporane si de fugarĭ zăpăcițĭ, intrà în saraiŭ, întêlnì o mulțime de sclavĭ si slugĭ, carĭ tremuraŭ înainte-ĭ si cerea grație târându-sĕ maĭ mult în ghenunchĭ, trecù prin maĭ multe camere încărcate cu multe bogățiĭ, dar pustiĭ de lume, pătrunse în harem unde, tremuraŭ ca si sclaviĭ o mulțime de femeĭ si copiĭ, sĕ uità cu atențiune la tóte, le asigurà pe cât putù că nu li sĕ va întêmpla nimic numaĭ să-ĭ spuie unde a ascuns Caraiman pe Maria luĭ, le făgăduì chiar banĭ, banĭ mulțĭ, dar nimenĭ nu putù să-ĭ dea nicĭ un rĕspuns decât că nu sciŭ unde e, n'a vĕḑut'o nicĭ-odată si nicĭ n'a auḑit de numele eĭ. Intrebà si pe sclavĭ, le promise scăparea viețiĭ, rĕsplătirĭ bogate, banĭ destuĭ, dar nimenĭ nu putea să îndeplinéscă dorința luĭ cea vie.

— Ticălóse ființe! strigà el spumând de mânie, îmĭ ascundețĭ cu împismare viața si bucuria mea, pe când viața vóstră este în mânile

mele! eĭ bine, dacă nu vĕ înduplecaţĭ de rugăciunile şi făgăduelele mele, temeţi-vĕ de urgia mea. Am să daŭ foc acestuĭ lăcas al pĕcatuluĭ, am să-l las să ardă împreună cu voĭ până în temelie, si după aceea am să vĕ arunc cenusa în vênt ca si vĕzduhul să afle cum o fiinţă ce iubesce scie a pedepsi pe aceia ce-ĭ ascund scumpul luĭ odor.

— Aman! strigară ómeniĭ si femeile cădênd în ghenunchĭ îndată ce audiră astă ameninţare, suntem nevinovaţĭ; nu cunóscem astă fiinţă, n'am vĕdut'o nicĭ-odată. Caraiman-Paşa de patru lunĭ nu s'a vĕdut prin Rusciuc; pe numele luĭ Alah vĕ jurăm că nu minţim.

— Lasă-ĭ, Mîrzo, căcĭ póte nu sciŭ si nicĭ nu sunt vinovaţĭ, dise Radu trăgênd de mână pe amărîtul sĕŭ frate, care îşĭ acoperise faţa cu mânile si plângea de faţă cu tótă lumea de ciudă si oţĕrîre.

— Nu, strigà el, nu voiŭ pleca până ce nu voiŭ căuta pretutindenĭ, dela învĕliş până la temelie.

— Să maĭ căutăm dar, rĕspunse Radu.

Căutară cum disese dela învĕlitóre până în pivniţele cele maĭ adâncĭ, descoperiră multe ascundĕtorĭ în fundul pământuluĭ, dete libertate la multe victime ale crudimeĭ turcescĭ din acele ascundĕtorĭ umede, găsiră si multe tesaure de care nu sĕ atinse, căcĭ nu le ardea inima după bogăţiĭ; dar de bogăţia lor, de comóra cea scumpă, de nestimata lor cea fără de preţ nu putură să dea cu nicĭ un chip; în deşert fură tóte cercetările.

După ce eşiră din saraiŭ, ăst palat al corupţiuneĭ musulmane cădù pe mâna soldaţilor

care rĕuşind a întra în curte, în aprinderea seteĭ lor de rĕsbunare îl dete prada foculuĭ după ce-ĭ răpiră tóte podóbele, tóte comorile, tóte frumseţile, şi îl desglotă de tóte fiinţele nevinovate.

Treĭ ḑile şi treĭ nopţĭ ţinu incendiul cetăţiĭ şi al arsenaluluĭ, măcelul soldaţilor, prada cetăţiĭ, tóte desordinile ce sĕ comit de către orĭcare soldat într'un loc întărit luat cu asalt; a patra ḑi Mihaĭ publică un ordin, care decreta încetarea foculuĭ, a prăḑilor şi a uciderilor sub pedeapsă de mórte şi ordinul sĕŭ fù îndată ascultat cu supunere, deşi óstea sa era compusă maĭ mult din adunăturĭ, glóte armate, scutelnicĭ boerescĭ şi lefegiĭ; atâta de bine sciuse el a înspira disciplina într'aste cete anevoe de guvernat, în cât fără să întrebuinţeze mĕsurĭ severe, dobîndea ascultarea îndată ce da o poruncă.

De îndată ce sĕ publică astă poruncă locuitoriĭ din Rusciuc de orĭ ce religiune fură singurĭ de viaţa şi averea lor şi începură a-şĭ vedea de afacerĭ întocmaĭ ca cum oraşul lor n'ar fi fost părăsit într'un mod mişelesc de apărătoriĭ sĕĭ şi de către Mustafa Paşa care fugise fără de veste pe timpul nopţiĭ împreună cu Mihnea, Alexandru Vodă şi alţĭ pretendenţĭ care apucase calea spre Stambul.

Indată ce dobândi victoria şi arse cetatea, saraiul şi arsenalul Rusciuculuĭ, Mihaĭ despărţi două corpurĭ din armata sa şi le trimise pe uscat, una spre Silistra, sub comanda Banuluĭ Mihalcea şi alta spre Hîrşova sub conducerea spătaruluĭ Preda Buzescu. Aceste două cetăţĭ, rĕŭ apĕrate ca şi Rusciucul, nu resistară mult, ci căḑură şi ele, lăsând în mânile Românilor tótă

cósta dréptă a Dunăriĭ dela Rusciuc până la Brăila. Maĭ rĕmânea în mâna Păgânilor numaĭ Brăila, dér nicĭ ea nu stătu mult în picióre, căcĭ trimise şi asupra eĭ o parte din armata ce luase Silistra sub conducerea Banuluĭ Mihalcea şi a generaluluĭ Keller Banda, pe care Batori îl trimisese în locul celor două căpeteniĭ de Ungurĭ, Urban şi Istvanfi, cariĭ prin conduita lor atrăsese nemulţumirea luĭ Mihaĭ, şi după ce o bătu maĭ mult timp, o luă cu asalt, o dărîmă până în temeliĭ şi pe garnisónă o trecù sub sabie.

De aci începe acea epopeă mărétă, care glorifică numele nemuritoruluĭ Mihaĭ, spăimêntà pe Turcĭ şi puse în mirare întréga Creştinătate. De aci începe acea luptă inegală între David şi Goliat, între furnică şi tigru, între Românĭ şi Turcĭ, care slăbi şi umili mult fala şi orgoliul adoratorilor luĭ Mahomed; de aci începe descrescerea splendóreĭ semi-luneĭ şi pornirea eĭ spre apus; de aci iarăşĭ începe a sĕ nasce acele stupide gelosiĭ ce'şĭ atrage asupră'şĭ toţĭ ómeniĭ marĭ din partea celor ce aŭ suflete micĭ şi nu sunt vrednicĭ decât numaĭ de fapte micĭ!..

Pe când însă Mihaĭ repurta victoriĭ peste victoriĭ în capul uneĭ armate neînsemnate, pe când Europa întrégă admira eroismul aceluia, ce cu ḑece miĭ de Românĭ şi opt miĭ de Ardelenĭ şi Moldovenĭ a înfrânt în şase lupte succesive armate de ḑecĭ de miĭ şi a pus un frîŭ teribil pofteĭ de cucerire a Turcilor, pe când el cu mica luĭ armată, înfrâna orgoliul acelor ce aŭ umilit crucea de atâtea orĭ, a bătut neîntrerupt pe Ungurĭ, Nemţĭ şi Veneţienĭ şi le-a dictat din Buda şi din preajma Vieneĭ păcĭ umilitóre şi ruşinóse, atuncĭ demonul invidieĭ sĕ

încuibă în peptul luĭ Sigismund Batori, îl făcù să fie gelos de biruinţele aliatuluĭ sĕŭ şi de binefacerile ce aducea el causeĭ creştine, şi'l îndemnă să pue pĭedece acestuĭ avênt nobil, eroic şi bine-făcĕtor umanităţiĭ. Tot atuncĭ lăcomia, unul din domniĭ ceĭ maĭ teribilĭ ce îndémnă omenirea spre multe crime, părăsi infectatŭl sĕŭ lăcaş, eşi din negurile iaduluĭ şi din inima pămêntuluĭ şi începù a aprinde în inimile celor maĭ de frunte boerĭ fel de fel de pofte, care de care maĭ nefericite ţăriĭ, care de care maĭ împiedicătóre planuluĭ mareluĭ Mihaĭ; partizaniĭ poftitorilor de domniĭ, carĭ conspiraŭ contra ţăriĭ în taberele inimice, eraŭ îndemnătoriĭ şi aţîţătoriĭ ăstor pretenţiunĭ nedrepte.

Mihaĭ simţindu-sĕ între aste douĕ pericole şi temându-sĕ d'a maĭ vedea érăşĭ pe Turcĭ măcelărind pe fraţiĭ sĕĭ în propriul lor pămênt, preferi a potoli pe cele dintâiŭ, ca maĭ puţin periculóse şi maĭ reparabile în viitor, ca să pótă da piept şi să conducă la bună reuşită gigantica espediţiune contra celor din urmă; aşa dar acordă boerilor acele privelegiĭ care păli órecum strălucirea numeluĭ sĕŭ, puse în aplicare nenorocósa lege agrarie, care făcea pe ţăran sclav lipit pămêntuluĭ, şi care dosădi grumazul bĭetuluĭ ţăran maĭ bine de un secol, şi ca să împace şi pe Batori trămise pe Metropolitul Eftimie, pe Vornicul Mitrea, pe logofătul Isar pe Radu Buzescu şi alţĭ boerĭ fruntaşĭ la Belgradul Ardealuluĭ cu propunerĭ d'a închina ţara Domnuluĭ Ardealuluĭ cu condiţiune ca Mihaĭ să fie locotenentul sĕŭ.

Inainte d'a sosi ambasadoriĭ românĭ la Batori, ăst principe gelos şi egoist ca toţĭ Un-

gurii, voi maĭ ântâiŭ să sĕ scape de prietinii fidelĭ aĭ luĭ Mihaĭ, ca maĭ lesne de învins, spre a'l atrage apoĭ şi pe el în cursa peireĭ, şi îşĭ puse ochiĭ pe Aron Vodă domnul Moldoveĭ. Aşa dar pe când acesta sĕ lupta cu bărbăţie contra hórdelor luĭ Kazan Gherey, Hanul Tătarilor Nogaiţĭ, carĭ deşi reîntrase în ţara lor, însă nu încetaŭ d'a hărţui din când în când cóstele Moldoveĭ, Batori trimise fără veste oştĭ în Moldova, surprinse pe Aron în palatul sĕŭ, îl răpi împreună cu Dómna şi tótă casa şi avutul sĕŭ, îl puse la închisóre, ucise maĭ mulţĭ din boerĭ, carĭ cutezase a i sĕ împotrivi şi puse în locu-ĭ Domn pe Aga Ivan care nu fu primit de boerĭ, ci gonit peste graniţă. Mihaĭ auḑind astă noutate, sĕ mâhni fórte în sufletul sĕŭ, dar îşĭ înghiţi amarul spre a'l vĕrsa la timp potrivit.

Ambasada sa ce sosi tocmaĭ într'acel timp, fù fórte bine primită de către orgoliosul Sigismund Batori şi condiţiunile propuse acceptate fără de modificare. Douĭ-spre-ḑece din boeriĭ ceĭ maĭ fruntaşĭ fură numiţĭ de către dênsul ca auxiliarĭ aĭ luĭ Mihaĭ şi epitropĭ aĭ patronuluĭ. Banul Manta, Dan Vistierul şi Vornicul Udrea fu din numĕrul lor.

X.

Cursa.

Cât stătură Româniĭ în Rusciuc, Mîrza nu înceta d'a căuta şi d'a cerceta prin oraş şi împrejurimĭ despre sórtea Marieĭ, d'a întreba despre ea pe tótă ființa ce întâlnea şi d'a promite darurĭ bogate celor ce'ĭ ar reda-o, dar nu do-

bândi alt resultat de cât că nimenĭ nu scia nimic.

Intr'o ḑi, pe când strĕbătea o stradă laterală a orașuluĭ ca să sĕ ducă la locuința unuĭ bĕtrân eunuc al Saraiuluĭ, care după o recomandațiune ce primise, scia tóte tainele aceluĭ lăcaș, auḑi la spatele sĕŭ eșind dintr'o curte o voce bărbătéscă care'l chema pe nume. Cum o auḑi, îșĭ întórse capul înapoĭ și vĕḑù în pragul uneĭ porțĭ un grecoteiŭ scurt, urît și fórte prost îmbrăcat care 'ĭ făcea semn să sĕ apropie de el, Mîrza nu sĕ opuse și apropiindu-sĕ îĭ ḑise?

— Ce vréĭ cu mine?

— Binele Măriĭ Tale, rĕspunse streinul făcêndu-ĭ o reverință respectuósă.

— Ce bine poțĭ să 'mĭ facĭ, sĕrmane om? întrebă căpitanul uitându-sĕ la el cu milă.

— Dacă aĭ voí să ieĭ osteneală ca să te urcĭ pentru un minut până-la smerita mea locuință, aĭ putea afla ce bine sunt în stare să'țĭ fac și la ce pot să-țĭ fiŭ folositor.

— N'am vreme de perdut; spune-mĭ ce aĭ de spus aci în puține cuvinte, căcĭ sunt tare grăbit.

— Nu pot să'țĭ spuĭ nimic în drum, căcĭ 'mĭ e frică să nu mĕ auḑă cine-va; fiĭ bun dar de descalecă și trecĭ dincolo de pragul caseĭ mele și cinstesce-mĭ locuința, dacă nu vreĭ a te căi.

— Lasă-mĕ în pace, creștine, căcĭ nu pot zăbovi, rĕspunse Mîrza voind să plece.

— Voiŭ să'țĭ daŭ scire, căpitane, despre jupânița Maria Putoianca, rĕspunse grecul clipind din ochĭ.

Cum audi aste simple cuvinte, Mîrza tresări, îngălbeni, descalică într'o clipă și sĕ repedi spre Grec strigând:

— Unde e? ce scii? du-mĕ la dênsa.

— Bine-voesce a mĕ urma, rĕspunse Grecul surîdênd cu viclenie.

— Este aicĭ? în casa asta? strigă Mîrza tremurând de emoțiune.

— Nu stăpâne, nu e aicĭ; pot însă a 'țĭ spune unde este ascunsă de către neomenitul răpitor.

— Du-mĕ, du-mĕ orĭ unde vreĭ și spune-mĭ maĭ curênd unde este draga mea Maria și te încredințez că dacă voiŭ găsi-o teafără și nevĕtămată, am să te îmbogățesc cum n'aĭ fost de când aĭ eșit din pântecile maiciĭ tale.

— Șciŭ bine că mila Măriĭ Tale este nemărginită, rĕspunse grecul plecându-sĕ până la pămênt; pentru aceea 'mĭ-am pus viața în primejdie ca să te pot sluji după vrednicie.

— Spune-mĭ atuncĭ maĭ iute unde este Maria? unde o pot găsi? strigă Mîrza după ce intră într'o cămăruță dosnică și părăsită din fundul uneĭ curțĭ îngrădite cu ulucĭ înalte.

— Iată ce sciŭ, rĕspunse Grecul după ce sĕ aședă Mîrza pe un scăunel. Intr'o di din sĕptĕmâna trecută, cu douĕ dile înainte de luarea Rusciuculuĭ de vitezele D-v. oștĭ, treceam într'o cărucióră cu porumb și fasole, căcĭ sunt precupeț, pe lângă o grădină mare, încunjurată de nisce ulucĭ cu zĕbrele fórte dese, care încunjură nisce palaturĭ marĭ ale unuĭ Pașa, care sunt departe de Rusciuc cale de un ceas. Trecênd pe lângă dênsele, aud dincolo de zĕbrele un glas femeesc, care mĕ chiamă pe nume. Eŭ

îmĭ întorc capul şi vĕd lipită de desele zĕbrele o femee a căreĭ figură era învălită cu o ferigea grósă. — Cine eştĭ stăpână? ce vreĭ cu mine şi cu ce te pot sluji? o întrebaiŭ eŭ. — Nu eştĭ tu Iona, fiul luĭ Mihale Pirgos din Cardichia? mĕ întrébă necunoscuta tînĕră. — Ba eŭ sunt, rĕspunseiŭ eŭ: — N'aĭ fost în slujba rĕposatuluĭ Căminar Dragomir, ca arnăut treĭ anĭ de ḑile? — Da, am fost, rĕspunseiŭ eŭ mirat. — Nu maĭ 'ţĭ aducĭ aminte de fiica luĭ, de Maria? — O! cum nu? când am făcut neroḑia de am părăsit acea casă binecuvêntată, ăst heruvim de fetişóră era de treĭ-spre-ḑece anĭ; chipul eĭ şi acum 'mĭ este întipărit în minte. — Dar pe căpitan Mîrza îl cunoscĭ? — Da, îl cunosc, căcĭ l'am vĕḑut adesea umblând cu jupân Radu cu care eraŭ pretinĭ ca fraţiĭ. — Eŭ sunt Maria Putoianca, rĕspunse fata înecându-sĕ în lacrimĭ şi ridicându-şĭ ferigeaua după obraz. Cum o vĕḑuiŭ, o recunoscuiŭ şi rĕmăseiŭ împietrit de mirare. — Cum aĭ ajuns aicĭ în ţara turcéscă, stăpênă? o întrebaiŭ eŭ. — Nelegiuitul Caraiman Paşa m'a răpit din casa părintéscă de maĭ multe lunĭ de ḑile, m'a adus în Rusciuc şi m'a închis în astă casă de petrecere, spre a'ĭ sluji drept cadînă. — Cu ce te pot sluji? strigaiŭ eŭ înduioşat. — Ceea-ce 'ţĭ cer este prea mult, dar nădăjduesc că te veĭ îndura de nenorocirile mele, îţĭ veĭ aduce aminte de bunătăţile ce aĭ gustat în ţara nóstră şi te veĭ duce să vestescĭ pe Mîrza logodnicul meŭ, să sbóre într'ajutorul meŭ, să mĕ smulgă din astă închisóre şi să mĕ readucă în casa părinţilor meĭ, căcĭ 'mĭ este teamă d'a nu obosi luptându-mĕ şi d'a nu mĕ vedea odată căḑută în ghiarele

nelegiuitului răpitor. Eŭ iĭ făgăduiŭ jurându-mĕ pe sfânta cruce și plecaiŭ d'acolo hotărit d'a trece Dunărea și d'a mĕ înfurișa pănă la Tìrgoviște ca să'mĭ împlinesc făgăduiala; însă n'am putut, căcĭ a dat gerul cel mare și ațĭ venit D-v. la noĭ, înainte d'a pleca să viŭ eŭ la D-v. Cum am aflat astă veste îmbucurătóre am cercat să Vĕ întêlnesc, dar n'am îndrăsnit d'a mĕ arĕta în uliță de frica oștenilor D-v.; îndată însă ce s'a liniștit orașul m'am hotărît să plec să Vĕ caut, dar iată vĕḑuiŭ din întêmplare prin crepătura porțiĭ și cum Vĕ vĕḑuĭ, luaĭ îndrăsnéla d'a Vĕ chiema.

— Unde este acel palat? unde este acea grădină? unde sunt acele ulucĭ? strigă Mìrza sculându-sĕ repede, du-mĕ, du-mĕ maĭ curênd, căcĭ nu maĭ pot ascepta; póte să fie amenințată de vre-o primejdie, arată mĭ unde este ascunsă, ca să sbor în ajutorul eĭ până ce maĭ este vreme și pănă ce nu sĕ întinde pănă acolo oștile nóstre.

— Poțĭ să mĕ urmeḑĭ acum? întrebă grecul.

— Chiar într'acest minut.

— A început să însereze.

— Nu face nimic.

— Singurĭ numaĭ noĭ duoĭ?...

— N'am teamă.

— Atuncĭ bine-voesce de mĕ ascéptă ca să înșelez și eŭ calul meŭ.

— Grăbesce, strigă cu nerăbdare logodnicul preumblându-sĕ cu pașĭ marĭ prin cameră.

Intr'o clipă calul fù înșelat, călărețiĭ încălecațĭ și pornițĭ de la pórta miceĭ căsuțe. Când eșiră din Rusciuc pe pórta despre câmpie, sórele era deja apus și întunerecul începuse să sĕ întindă peste suprafața globuluĭ. Mìrza însă

fără să sĕ teamă de vre-o cursă, urmă pe călăuḑa sa peste întinsele şi pustiile câmpiĭ acoperite cu zăpadă, şi după o óră şi maĭ bine de umblet ḑăriră în depărtare un mare bulz negricios şi să îndreptară spre dênsul. Cu cât sĕ apropiaŭ maĭ mult de acel bulz cu atâta sĕ destingea maĭ bine în imensul reflect al luciuluĭ de zăpadă; în fine sĕ apropiară cu totul de dênsul şi recunoscură că sĕ află în faţă un palat încunjurat de grădinĭ cu arborĭ nenumĕraţĭ, dar desfrunziţĭ.

Ajungênd în dreptul luĭ, grecul făcù luĭ Mîrza un semn cu degetul ca să nu scóţă graiŭ din gură, apucă împreună cu el o potecă laterală din jurul grădineĭ, merse câtva timp pe lângă ulucĭ şi oprindu-sĕ în dreptul uneĭ portiţe, scóse o cheĭe din sîn, deschise brósca şi întră ḑicênd:

— Astă cheĭe 'mĭ-a dat'o jupâniţa Maria după ce 'ĭ-am făgăduit a o sluji, ca să pot pĕtrunde împreună cu D-ta până la Măria Sa când veĭ veni; descalecă şi urmézā-mĕ fără frică.

Mîrza descălecă, întră în grădină, îşĭ visită pistólele ce le avea înfipte la brîŭ pe sub mintean, cercă dacă sabia i sĕ scóte lesne şi după ce sĕ asigură, urmă cu pas sigur pe conducĕtorul luĭ, care spre marea sa mirare mergea ca la el acasă. După ce percurseră grădina, ajunse în dreptul unuĭ geamlîc dosnic, deschise o uşe cu aceeaşĭ cheĭe, întrà urmat de junele căpitan, trecu prin multe coridóre şi anticamere cu aceeaşĭ siguranţă care surprinse pe Mîrza şi intrând într'o cameră îĭ ḑise:

— Ascéptă puţin fără să facĭ sgomot căcĭ mĕ duc să prevestesc pe jupâniţa Maria.

După aste cuvinte, grecul eşi lăsând pe companionul sěŭ în cea maĭ profundă întunecime şi eşind închise uşa şi o încuià după sine. Mîrza rěmase nemişcat în picióre în locul unde 'l lăsase conducětorul sěŭ ca sě nu producă cel maĭ mic sgomot, dar peste o oră de întârḑiere începù a i sě urî cu asceptarea, căcĭ grecul nu sě maĭ ivea. In fine peste o oră şi ceva auḑi prin coridóre sunetul maĭ multor paşĭ ce alergaŭ în vêrful degetelor de colo până colo şi credu că vine grecul urmat de iubita sa. Atuncĭ peptul începù să'ĭ palpite de speranţă, făcù un pas înainte, sě lovi cu piciorul de o mobilă mică care sě rěsturna şi făcù óre-care sgomot, deşi parchetul era acoperit cu covóre gróse, şi de teamă ca să nu maĭ producă asemenea sgomote primejdióse, stătu iarăşĭ în loc nemişcat şi ascepta o minută, douě, treĭ încă o óră, dar în deşert fu asceptarea sa, căcĭ uşa nu sě maĭ deschise, ér pasurile sě auḑiră încă rěsunând prin coridóre din ce în ce maĭ des repetate şi maĭ sgomotóse.

In fine, după ce asceptă douě óre încheiate într'astă grea nemişcare, ochiĭ i sě isbi de o viŭe lumină ce străluci de-o-dată înainte-ĭ pe neasceptate prin uşa ce sě deschise, şi sě vědù într'o casă lucsósă mobilată după stil oriental, în faţa a treĭ-ḑecĭ de Turcĭ armaţĭ dintre care vre-o duoĭ-spre-ḑece purtaŭ în mânĭ facle aprinse. Grecul era în mijlocul lor privind pe Mîrza cu o căutătură batjocoritóre. Astă vedere surprinse pe junele căpitan dar nu'l desconcentră ; numaĭ decât înţelese că a căḑut într'o cursă vicleană şi îndată îşĭ scóse dela brîŭ pistólele şi îndreptându-le spre Turcĭ le ḑise:

— Nu vě apropiațĭ de mine, păgânilor, căcĭ cel ce va face un pas încóce este mort.

— Tinere căpitane, tinere căpitane, ḑise grecul cu un ton luător în ris, te credeam maĭ deștept și maĭ ispitit, dar aĭ cap de Bogdan; cum nu te-aĭ gândit tu că într'o țară streină și dușmană poțĭ întêmpina curse și primejdiĭ la orĭ ce pas, și te-aĭ încreḑut orbesce în cel d'ântâiŭ venit și aĭ plecat după mine fără măcar să fiĭ însoțit de un singur ajutor?

— Ajutorul meŭ este în mâna mea, strigă Mîrza, descărcând fără de veste arma spre grec. Precipitarea îĭ făcu mâna să tremure și glonțul să nu-șĭ nemerénscă omul.

— Nu te apěra de geaba, tinere, ḑise grecul cu flegmă, căcĭ aĭ în potriva ta o sută de Deliĭ și ar fi de prisos să'țĭ pierḑĭ viața într'o vêrstă așa de fragedă; dă-ne maĭ bine armele de bună voe și recunósce-te de prinsul nostru, căcĭ noĭ nu'țĭ voim mórtea.

— Nu vě vețĭ putea atinge de mine cât voiŭ avea sânge în mine, rěspunse Mîrza, aruncând departe pistolul cel gol și scoțênd și sabia din teacă.

— Sabia ta nu va putea pětrunde o sută de piepturĭ armate, rěspunse grecul cu sânge rece și surîsul luĭ cel desprețuitor, căcĭ aĭ a face cu Țicalidi și cu ómeniĭ luĭ Caraiman Pașa, care țĭ-a răpit pe Maria.

— Câne spurcat! strigă căpitanul năpustindu-sě cu sabia în mână spre nerușinatul fanariot, maĭ aĭ îndrăsnéla să'țĭ mărturisescĭ nelegiuirea?

De astă dată s'ar fi ales la un fel atât cu Mîrza cât și cu infamul vênḑětor, dacă nu s'ar

fi deschis o uşe la spatele celuĭ d'ântâiŭ şi n'ar fi apărut ḑece Turcĭ care să apuce de la spate pe înfuriatul june.

Ca şi Maria, Mirza fu prins pe la spate într'un mod laş, ca şi dênsa sĕ luptă şi sbătu bravul rĕsboinic, dar nu putu să învingă atâţea duşmanĭ câţĭ sĕ năpustise asupră-ĭ ca să-l desarme şi să'l lege; fu nevoit dar a ceda forţiĭ şi a cădea în braţele lor învins şi fără putere.

— Acum după ce te-aĭ făcut blând ca mielul, ḑise Ţicalidi, şi aĭ devenit om de înţeles, află adevĕratul adevĕr. Maria este în braţele luĭ Caraiman în haremul luĭ din Stambul unde petrece împreună cu dênsul în veseliile şi desmerdările cele maĭ dulcĭ, fără să'şĭ maĭ aducă aminte de tine; însă aflând stăpânul meŭ că aţĭ fost odată îndrăgostiţĭ, s'a temut ca nu vr'odată să isbutescĭ a afla unde este porumbiţa şi pătrunḑênd până la dênsa s'o scoţĭ din fire şi să'ĭ turburĭ tigna, m'a trimis pe mine ca să fac orĭ ce oĭ face să te prinḑ, să te aduc până la dênsul chiar d'aĭ fi în mijlocul Tîrgovişteĭ şi să te puiŭ la umbră sigură fără a te da morţiĭ, fiindu-ĭ milă de tinereţele tale. Eŭ ca o slugă credinciósă şi bine plătită, am ascultat porunca stăpânească, am plecat din Stambul, te-am vĕḑut în mijlocul amesteculuĭ cel d'ântâiŭ în primejdie, când curăţaĭ cetatea de oştile pribegite ale Padişahuluĭ, te-am recunoscut, căcĭ te cunosc de la Curtea luĭ Alexandru-Vodă, unde am slujit ca Seimen, te am urmărit, 'ţĭ-am trămis acea iscódă care 'ţĭ-a spus că sĕ află un eunuc într'o uliţă dosnică care póte să-ţĭ dea scire sigură despre iubita ce căutaĭ, te-am făcut să trecĭ pe uliţa mea ca din întêmplare şi pe

urmă sciĭ cele ce s'a întêmplat. Te-am jucat pe degete cu dibăcie, sufere-ţĭ dar scrisa fără a crîgni, căcĭ după cum ḑice turcul: aşa a voit cel de sus.

Auḑind cuvintele greculuĭ şi maĭ ales cele despre necredinţă şi uitarea iubiteĭ luĭ ceĭ scumpe, de şi nu creḑ, nicĭ măcar o vorbă din ele, totuşĭ simţi trecêndu-ĭ prin inimă nenumĕrate cuţite ascuţite, lăsă fruntea în jos şi căḑù pe un scaun aprópe fără simţire.

— Luaţi-l pe sus, ḑise Ţicalidi, puneţi-l în căruţa ce ne asceptă şi să plecăm maĭ curênd ca să nu simţă aĭ luĭ şi să ni-l răpéscă, căcĭ atuncĭ capetele vóstre sunt repuse.

Sclaviĭ sĕ supuse, îşĭ luară victima în braţe care sĕ lasă în voia lor fără să maĭ facă vre-o împotrivire şi dispărură împreună cu dênsa pe uşa ce sĕ închise în urmă-le.

— Caraiman va remânea prea mulţumit de astă nouă răpire, ḑise grecul frecêndu-şĭ mânele după ce rĕmase singur; maĭ ales când va afla că l'am scăpat de un protivnic aşa de primejdios. Am să capĕt încă un bacşiş grăscior.

Mângăindu-şĭ cu ăste cuvinte consciinţa luĭ pătată, eşì şi el pe uşa pe care fusese scos Mîrza cu un minut maĭ nainte.

A doua ḑi pe sub séră, sĕ băgă de sémă lipsa luĭ Mîrza din tabĕra română, sĕ făcură căutărĭ minuţióse chiar după ordinul luĭ Vodă, dar treĭ ḑile sĕ perdură în căutărĭ, cercetărĭ şi scotocirĭ prin Rusciuc şi împrejiurimĭ, fără să sĕ dobêndéscă vre-un resultat favorabil; în acele momente nicĭ Mîrza nu scia unde era.

După ăste căutărĭ deşerte, nu maĭ rĕmase îndoială că bravul căpitan a perit căḑênd din vre-

o cursă infamă și începură să plângă toți Românii, de la Vodă până la cel din urmă soldat, tinerețea, bunătatea, curagiul și eroismul sěŭ care periră într'o clipă; Radu maĭ cu sémă fù nemângăiat.

XI.

Puterea femeiĭ.

Douĕ lunĭ stătù Maria în haremul luĭ Caraiman Pașa fără să vadă pe înfricoșatul sěŭ tiran și fără să pótă gusta un minut de pace și de odihnă. Intr'acest timp sĕ cercase de maĭ multe orĭ să fugă prin grădina de sub ferestrele temnițeĭ sale, coborându-sĕ jos prin ajutorul maĭ multor pânde înodate una de alta și de multe orĭ rătăcise prin un adevĕrat deal de arborĭ și alee fără a putea să 'șĭ ajungă scopul, fiind-că mulțimea servitorilor care o pădea și o pândea, o găsea rătăcind prin aceea grădină mare încunjurată de tóte părțile de zidurĭ înalte și o reîntorcea în închisórea eĭ; de maĭ multe orĭ cercase a muri de fóme prin nemâncare, dar mișcarea naturiĭ o silì să renunțe la astfel de sinucidere și să sĕ decidă a'șĭ suferi sórtea cu maĭ multă supunere, asceptând hotărîrea ursiteĭ.

După ce sĕ maĭ potoli puțin, intră într'alte grijĭ, i sĕ părù nenaturală aceea nesupĕrare ce'ĭ acorda răpitorul sĕŭ, și începù să sĕ gândéscă la vre-o cursă ascunsă care s'o dea în mâna inimicilor seĭ nemișcată și fără nicĭ o putere, aducându'șĭ aminte că Orientaliĭ sunt fórte dibacĭ în compunerĭ de bĕuturĭ adormitóre. Cum îĭ dete prin cap asemenea gândurĭ, nu maĭ voi

să guste din feluritele bucate saŭ bĕuturĭ ce'ĭ punea înainte, le aruncă pe feréstră ca să nu aţiţe bănuială şi sĕ mulţumi a mânca numaĭ pâne şi fructe şi a bea numaĭ apă curată.

In urma împlinireĭ ălor două lunĭ, într'una din ḑilele luniĭ luĭ Ianuarie auḑi în curte un sgomot mare de tropăiturĭ de caĭ şi alergă numaĭ decât la feréstră şi o deschise creḑênd un moment că dă în curte, dar scóse un lung oftat vĕḑênd înaintea sa înfăţişarea pustie a grădineĭ şi aducêndu-şĭ aminte că este în un harem turcesc în care femeia este cu totul părăsită de restul lumiĭ, căḑù pe un scaun în prada uneĭ melancoliĭ. Adierea vêntuluĭ primăvĕratic ce pĕtrundea în întru, parfumul arboreluĭ ce începuse a îmboboci, cântul pasĕrilor ce sĕ jucaŭ printre frunzele născênde, tóte aste frumseţĭ ale natureĭ reînoiate iĭ făcură mult bine şi iĭ alină órecum durerile ce 'ĭ copleşise sufletul.

Pe când sta astfel adêncită în fel de fel de cugetărĭ, uşa sĕ deschise fără sgomot, un om apărù în pragul eĭ, întrà în întru, sĕ opri în mijlocul cameriĭ, privì câteva momente cu mirare pe juna prisonieră şi ne maĭ putêndu-sĕ stăpâni, strigà în limba română:

— Pe Alah! tu escĭ cea maĭ frumósă din tóte odaliscele pămêntuluĭ!

Maria auḑind limba părinţilor sĕĭ pe care n'o maĭ auḑise de când plecase din Bucurescĭ, întórse înapoĭ capul cu spaimă şi ḑărind pe acela ce rostí cuvintele de maĭ sus, tresări, sĕ sculă repede de unde era şi sĕ ghemui într'un unghiŭ strigând:

— Fugĭ, depărtează-te, lasă-mĕ, demone.

— Tu mĕ gonescĭ din casa mea? rĕspunse Caraiman — căcĭ el era noul venit — apropiindu-sĕ de locul unde sta, poruncesce să mĕ ucigă, dar de mine nu te atinge, aibĭ milă! . . .

— Nu te teme, tînĕră fată, rĕspunse paşa cu bunĕtate, nimenĭ nu vrea să'ţĭ facă rĕŭ.

— Dacă nu'mĭ vreĭ rĕul, dă-mĭ drumul să mĕ duc acolo de unde m'aĭ luat, în casa părinţilor meĭ, lângă fratele meŭ.

— Să'ţĭ daŭ drumul? să mĕ lipsesc de vederea frumseţiĭ tale? 'mĭ-ar fi cu neputinţă.

— In numele a tot ce aĭ maĭ scump te rog, trimete-mĕ în ţara mea, ca să te binc-cuvinteze tot neamul meŭ în vecĭ.

— Ceea ce'mĭ cerĭ 'mĭ este cu neputinţă, rĕspunse Caraiman plimbându-sĕ prin cameră posomorît; tu nu şciĭ, adăogă el cu aprindere stând în loc şi uitându-sĕ la ea cu o privire ardêndă, tu nu sciĭ, copilă fără minte ce eştĭ, că eŭ te iubesc cum n'am iubit pe pămênt până acum şi mĕ maĭ rogĭ să'ţĭ daŭ drumul? dar asta ar fi maĭ pe sus de puterile mele.

— Mĕ iubescĭ!... şi vreĭ să mĕ ţiĭ închisă fără voe! strigă fata cu o ironie amară; mĕ iubescĭ! . . . şi vreĭ să mĕ facĭ nenorocită? . . . . mĕ iubescĭ şi mĕ facĭ să mĕ culc plângênd, sĕ mĕ scol plângênd şi să nu simţ nicĭ plăcerile ḑileĭ, nicĭ dulceaţa nopţiĭ? . . . adevĕrat iubire turcéscă! . . .

— Ce vreĭ să fac ca să te încredinţez că în adevĕr te iubesc? spune-mĭ . . . cere-mĭ şi comorile mele sunt ale tale.

— Nu sĕ dobândesce iubirea prin banĭ, rĕspunse juna fată sculându-sĕ în picióre şi aruncând asupra Turculuĭ o privire despreţiuitóre.

— Póte că aĭ dreptate, rĕspunse Caraiman plecând fruntea în jos, căcĭ eŭ prin mulţimea banilor ce am cheltuit până acum nu am putut dobêndi alt decât o nesimţitóre supunere la tóte voinţele mele fără să sciŭ păn'acum ce este măcar o mică scânteie de dragoste curată şi neinteresată venită din inimă.

— Prin răpire şi cumpĕrare nu veĭ găsi, Paşeo, aceea ce doresci, măcar de ţĭ-aĭ cheltui tóte comorile tale şi ţĭ-aĭ petrece tótă viaţa căutând.

— Tu, singura fiinţă ce am iubit din inimă de când sunt pe pămênt, tu singura femeie ce aĭ subjugat neîmblândita mea inimă, tu aceea ce m'aĭ învĕţat a iubi, învaţă-mĕ cum să fac ca să fiŭ iubit.

— Nu voiŭ putea eŭ nicĭ-odată, până ce tu nu veĭ înceta d'a fi Turc, rĕspunse cu óre-care cochetărie fiica Eveĭ, căreia îĭ trecù într'acel moment prin minte o viclenie.

— Cere-mĭ, cere-mĭ orĭ-ce jertfă veĭ voi şi veĭ vedea cu ce grabă mĕ voĭ supune ca să-ţĭ dovedesc că te iubesc, numaĭ nu-mĭ ḑi că vreĭ să maĭ plecĭ, că doresci să te desparţĭ de mine.

— Ah! ce ţĭ-am făcut eŭ ca să-ţĭ însuflu acéstă iubire, isvor a tóte nenorocirile mele?

— Ce mĭ-aĭ făcut? te-aĭ uitat la mine şi m'aĭ robit cu frumseţea ta cea îngerescă, cu vitejia şi bărbăţia cù care aĭ sciut să-ţĭ aperĭ viéţa şi neatêrnarea, în sfêrşit cu netemerea de mórte. Când te-am ḑărit pentru ântêia óră te-am găsit frumósă peste mĕsură şi am hotărît ca cu orĭ-ce preţ să te prenumĕr între odaliscele saraiuluĭ meŭ, dar pe urmă, când am vĕḑut cu ce bărbăţie te aperĭ, mĭ-am adus aminte de fiicele

Arabieĭ, soriórele nóstre, care sĕ luptă alăturĭ de iubițiĭ lor și împarte împreună cu eĭ slava biruințiĭ saŭ mórtea pe câmpul de luptă, și am ḑis în fundul inimeĭ mele: O asemenea femeie este vrednică de Caraiman Pașa.

— Oh! nenorocită frumsețe, strigà sora luĭ Radu înecându-sĕ în suspine; oh! iscusință în arme și maĭ nenorocită! voĭ pe care altă dată vĕ credeam podóbele și darurile mele cele maĭ scumpe, astăḑĭ vĕ blăstĕm, căcĭ voĭ suntețĭ pricina nenorocireĭ mele.

— Nu maĭ plânge iĭ ḑise Caraiman cu o voce blajină, luându-ĭ mâna într'ale sale și mângăind'o cu bunătate, căcĭ eŭ nu am gând să-țĭ fac cel maĭ mic rĕŭ; din potrivă aș voi să te vĕḑ cea maĭ veselă și cea maĭ fericită.

— Nu veĭ isbuti nicĭ-odată.

— Nu-mĭ răpi nădejdea, nu mĕ face rĕŭ din bun cum m'a făcut dragostea ta; căcĭ desnădăjduirea m'ar face fiară spurcată, fără inimă și judecată.

— Ce vreaĭ să-țĭ fac? întrebă cu prefăcĕtorie Maria, aruncând asupra gâdeluĭ sĕ̆ ĭ-o privire maĭ blajină.

— Insuflă-mĭ óre-care nădejde dacă vreaĭ să încetez d'a fi Turc cum îmĭ ḑiceaĭ adinéorĭ.

— Singura nădejde ce-țĭ poțĭ da este aceea d'a te ruga să aștepțĭ, d'a lăsa să trécă vremea, d'a da voe inimeĭ mele să fie liniscită, ca să pótă a să supune fără silujrea unor firescĭ înrîurirĭ.

— Nu înțeleg ce vreaĭ să ḑicĭ.

— Silesce-te a înțelege.

— Adu-țĭ aminte că sunt Turc, și vorbesce-mĭ turcesce, adecă fără ocolurĭ, ca să te pot pricepe.

— Respectéză nevinovăția mea, întocmaĭ ca p'a soriĭ D-tale, pentru ca inima să sĕ pótă deda cu înfățișarea D-tale, să pricépă dragostea D-tale, să recunóscă bunătatea D-tale și să prețuiască maĭ bine darurile D-tale.

— Să ascept!... să ascept! dar până când?

— Până voiŭ înceta d'amĭ fi frică de D-ta și atuncĭ póte voiŭ începe să te iubesc.

— Póte că nu mĕ veĭ iubi nicĭ-odată?

— Ce femeie póte să nu iubéscă o inimă bună și îndatoritóre?

— Fermecătóre Mario! tu mĕ facĭ să uit că sunt Turc înfuriat și nerăbdător ca și o fiară sĕlbatică și mĕ înduplecĭ a face o faptă, care n'aș fi făcut pentru orĭ-ce femeie, cât de frumósă ar fi fost.

— Dacă ḑicĭ că mĕ iubescĭ, fă și D-ta aceia ce fac pe la noĭ aceia ce în adevĕr iubesc, astâmpără-țĭ nerăbdarea, înfrânează-țĭ patima și din leŭ schimbă-te în miel.

— Ia-tă ce mĕ învoesc; îțĭ primesc cererea, îțĭ daŭ o lună de ḑile de gândire și linisce; în astă vrĕme poțĭ fi sub acoperemêntul cascĭ mele sigură ca și sub al frateluĭ tĕŭ.

— Îțĭ mulțumesc, Caraimane, rĕspunse Maria luându-ĭ cu repeḑiciune mâna și sărutându-i-o cu recunoscință.

— Te las sănĕtósă, Mario, rĕspunse Caraiman; când veĭ voi să-mĭ spuĭ ceva trimite să mĕ cheme și voĭ veni numaĭ decât; altminterĭ eŭ nu voiŭ da pe la tine, căcĭ mĭ-e greŭ a te vedea fără a mi sĕ aprinde capul meŭ cel de sĕlbatic.

Caraiman plecà și Maria cum îl vĕḑù eșind căḑù în genunchĭ și ḑise:

— Mulțumescu-ți, Dómne, că mi-aĭ dat în gând ca prin bine și lingușire să domolesc astă fiară sělbatică. Intr'o lună bun este D-deŭ!......

Treĭ dile Maria trăi fórte liniștită, cum nu trăise până aicĭ de când căduse în ghiarele Turcilor; ea sĕ încreduse în cuvintele turculuĭ căcĭ pe atuncĭ credința turcească era proverbială și-ĭ făcù mare bine acea încredere.

A patra di Caraiman apărù în camera eĭ nechemat și-ĭ dise:

— Mĕ iartă că am venit și nu mĕ învinovățì că nu mĭ-am ținut cuvêntul. Plec chiar adĭ într'o lungă călĕtorie, spre care mĕ pornesce porunca celor maĭ marĭ.

— Unde te ducĭ? întrebà Maria cu grabă.

— La rĕsboiŭ, rĕspunse Caraiman. Ghiaurii din părțile de jos ale împĕrățieĭ s'aŭ rĕsvrătit ca și ceĭ de un neam cu tine împotriva stăpânuluĭ, și eŭ sunt trimis ca să-ĭ pedepsesc și apoĭ să sbor cu un minut maĭ curênd, lângă frumósa mea Marie.

— Câtă vreme veĭ întârdia?

— Nu sĕ scie: Cel de sus are cunoscință despre scrisa muritorilor; póte că nicĭ nu mĕ voiŭ maĭ întórce.

— Du-te sănĕtos și . . . . revino!

— Atuncĭ îțĭ veĭ aduce aminte de ce mĭ-aĭ făgăduit, o întrebà Turcul cu o voce lingușitóre?

— Atuncĭ nu, ci peste o lună după întórcere.

— Îțĭ iaĭ vorba înapoĭ? întrebà Caraiman cu un ton întărîtat.

— Din potrivă, mĕ silesc a nu mĕ abate nicĭ cu o iotă din ceea ce țĭ-am făgăduit; ce țĭ-am dis eŭ? lasă-mĕ să mĕ dedaŭ cu înfățișarea D-tale, să pricep dragostea D-tale, să re-

cunosc bunătatea D-tale și să prețuesc maĭ bine darurile și bunele însușirĭ ce aĭ; cum voĭ putea a mĕ deda cu D-ta și a-țĭ cunósce însușirile, pe câtă vreme nu veĭ fi aicĭ, în ochiĭ meĭ?

— Aĭ dreptate, rĕspunse turcul convins, facăți-sĕ și asta voie: pentru soția ce iubește este dator și Musulmanul să facă ce face aĭ voștri, adecă să sĕ jertféscă maĭ mult decât pentru sine însu-șĭ și maĭ cu sémă decât pentru róba ce cumpĕră ca pe o marfă. Rĕmâĭ cu bine, trăesce liniștită și fără de temere, dar nu te cerca să fugĭ căcĭ cercarea-țĭ va fi zadarnică: tóte ușile și ferestrile ce aĭ în juru-țĭ aŭ ochĭ ca să te vadă și tóte zidirile ce te încunjură, urechĭ ca să te audă și să sĕ grăbiască a te duce înapoĭ.

— Nu voiŭ face nicĭ o cercare, rĕspunse Maria înfiorându-sĕ de astă însciințare, însă încredințându-șĭ speranța în voința a Celuĭ Atotputinte.

A doua dí Caraiman plecà și întârdià maĭ mult de cincĭ lunĭ de dile pe țĕrmurile Arhipelagului și Mediteraniĭ, rĕsboindu-sĕ când cu Greciĭ, când cu Egipteniĭ.

XII.

Osman.

În lipsa luĭ Caraiman, Maria îșĭ petrecea timpul preumblându-sĕ tótă diŭa prin diferitele camere ce compuneaŭ apartamentul sĕŭ și prin grădina dela spatele luĭ, care era întrégă reservată pentru ea, fără a vorbi cu nicĭ-una din sclavele ce eraŭ puse la disposițiunea sa, deși învĕțase multe cuvinte din limba turcă, și fără a da voie cuiva să o întovărășéscă saŭ s'o conducă.

Intr'una din primele ḑile ale luĭ Iulie, juna prisonieră eşi din camera sa favorită şi întrà în sala de baie care era o minune de frumseţe şi eleganţă orientală; ajungênd acolo încue uşa şi uitând să lase jos draperiele dela unica feréstră ce da în grădina sa, sĕ desbrăcà de uşurelele sale vestminte singură, singurică, dete drumul la robinetele de apă rece şi caldă, până ce sĕ umplu basinul cel de alabastru ce sĕ afla în acea cameră pardosită cu mosaic de marmură multicoloră, şi după ce aruncà în vaporósele şi cristalinele unde maĭ multe flacóne de esenţe parfumate, întrà în acest noian călduţ şi aromatic, cufundà nenumĕratele tesaure ale corpuluĭ sĕŭ în apa pe care esenţele o transformase într'un lapte alburiŭ şi îmbătător, şi începù a sĕ juca prin apă în tocmaĭ ca un peştişor rumeor. După ce sĕ sbeguì maĭ bine de o jumĕtate de oră eşi din bae, sĕ învĕlì în fularduri de india supţiri ca gazul pe care singură le pusese pe o măsuţă lângă bae, încălţà delicatele sale picioruşe cu nisce papucĭ numaĭ catifea, aur şi mărgăritare împletite cu măestrie, să apropie de mólea şi eleganta sofa ce sĕ afla aşeḑată în fundul camereĭ, în faţa maĭ multor oglinḑĭ de Veneţia, sĕ aruncà pe dênsa cu o moliciune de adevĕrată Orientală, sĕ învĕlì cu o pânḑă móle şi delicată şi rĕmase câtva timp într'o plăcută nemişcare. Peste o oră şi ceva sĕ sculà în picióre, lĕpădà după sine tóte vĕlurile ce o acoperea, rĕmase gólă, golişóră şi începù a sĕ uita cu cochetărie şi mulţumire spre gentilele sale forme, care întreceaŭ în albeţe pânzele ce zăceaŭ la piciórele eĭ, şi a pipăì cu mâna pielea corpuluĭ eĭ, care era maĭ

móle ca puful lebedeĭ; după ce sĕ admirà în destul, îșĭ aruncă ochiĭ spre oglindĭ ca să sĕ admire și prin oglindă. Ce vrețĭ? deși era educată ca un bărbat, tot era fiica Eveĭ.

Însă când îșĭ aruncà ochiĭ în oglindĭ, scóse un țipet de grózā, să aruncà pe sofa și sĕ învĕlì cu tot ce găsì în juru-ĭ tremurând ca varga. Ce credețĭ că sĕ întêmplase? nimic alt decât vĕdluse arătându-sĕ în oglindĭ împreună cu răpitorul sĕŭ corp și capul unuĭ bărbat june și frumos care să dărea printre zăbrelele dela feréstră. După ce-șĭ ascunse capul și chiar capul în pândăturile după sofa, stătù maĭ o jumĕtate de oră nemișcată, țiindu-șĭ chiar respirarea ca să nu facă sgomot, și pe urmă vĕdênd că într'acel timp nu să aude nimic, cutezà a ridica capul în sus, sĕ uità maĭ ântêiŭ prin cameră, după aceea în oglindă și apoĭ spre feréstra prin care sĕ zărise acel cap misterios și nevĕdênd nimic luà îndrăsnélă a sĕ ridica în sus, a sĕ da jos după sofa înfășurată în pândăturĭ, a sĕ apropia de feréstră și a sĕ uita în grădina în care rĕspundea, dar nu vĕdù nicĭ de astă-dată nimic.

— De sigur mi s'a părut, murmurà ea rețiindu-șĭ un suspin fără de voie, și numaĭ decât lăsà jos draperiele ferestrelor, să îmbrăcà iute cu hainele sale și să duse să sĕ încue în camera sa, unde stătù două dile fără să iasă din casă.

Tocmaĭ a treia di îndrăsnì să părăséscă închisórea sa cu voiă, și cum eșì din casă sĕ scoborì în grădină și numaĭ decât îșĭ aruncà ochiĭ spre ferestrile băiĭ; dar vĕdêndu-le că sunt cu doĭ stânjinĭ d'asupra pămêntuluĭ și neînve-

cinate de orĭ-ce soiŭ de vegetațiune, să convinse că acel cap a fost numaĭ o nălucire, căcĭ nimenĭ n'ar fi putut ajunge la aceea feréstră fără scară saŭ fără ghiară de pisică. După ce sĕ linişti în astă privință, îşĭ roti ochiĭ prin grădină şi îndată ce sĕ asigurà în destul de adevĕrata eĭ pază, îndrăsni să înainteze maĭ mult în acel Paradis Oriental şi să sbóre cu uşurința gazeleĭ spre chioşcul eĭ favorit ce era umbrit de o pădurice de castanĭ. Cum ajunse, întrà înăuntru sĕ arunuà pe un divănaş móle ca bumbacul şi rĕmase nemişcată, acolo respirând cu o plăcere nespusă parfumata adiere a zefiruluĭ care pĕtrundea prin ferestrile ce eraŭ deschise şi sĕ juca cu pĕrul sĕŭ de abanos.

Stând astfel adâncită într'o dulce şi lângedă aromire, iĭ sĕ părù că aude aprópe de sine un sgomot uşor ca cel produs de tîrîrea şarpeluĭ; dar nu deschise ochiĭ, nicĭ nu sĕ mişcà, căcĭ era aşa de móle şi fără putere, ca cum un filtru misterios ar fi circulat în acel moment prin vinele sale; scóse numaĭ un lung şi dulce oftat şi rĕmase tot nemişcată.

Dacă ar fi deschis ochiĭ, ar fi vĕḑut ceva care ar fi făcut'o să tresară, să sĕ spăimênte şi să nu scie cum sĕ fugă maĭ curênd. N'ar fi vĕḑut apropiindu-sĕ de sine vre-un şarpe veninos, nicĭ vre-o fiară sĕtósă de sânge, ci ar fi zărit maĭ ântêiŭ tufişul de rododafinĭ ce încunjura foişorul desfăcêndu-sĕ şi apărând între frunzele lor un cap de bărbat june, brunet, bine făcut, sub fruntea căruia strălucea ca două luminărĭ nisce ochĭ marĭ, negriĭ şi scânteitorĭ; ar fi vĕḑut după aceea eşind din tufiş şi restul corpuluĭ luĭ bine făcut şi bine îmbrăcat, aĭ că-

ruĭ ochĭ sĕ uita în tóte părţile sĕ vaḑă dacă nu va fi surprins de cineva; pe urmă ar fi vĕḑut pe acel june apropiindu-sĕ încetinel de uşa foişoruluĭ, deschiḑĕnd'o astfel ca sĕ nu deştepte nicĭ musca, şi apoĭ târându-sĕ până lângă divan pe brâncĭ întocmaĭ ca pantera când voesce să-şĭ surprindă prada, şi în fine de tóte ar fi vĕḑut pe acel june îngenunchind lângă divanul eĭ, privind'o şi admirând'o cu lăcomie maĭ multe minute şi apropiind buzele sale focóse de una din albele sale mânĭ ce atêrna pe marginile divanuluĭ şi depuind un înfocat sărutat.

Dacă n'a vĕḑut nimic din tóte astea, Maria simţi însă astă atingere arḑĕtóre, sărì în sus ca cum ar fi simţit ceva înţepător, dete la o parte stuful de pĕr ce să despletise şi-ĭ acoperea figura ca un vĕl negru de zăbranic, aruncà o căutătură sĕlbatică în jurul sĕŭ şi vĕḑênd îngenunchiat lângă divan pe necunoscutul strein scóse un ţipet de gróză, sărì întocmaĭ ca o tigróică şi strigà tremurând în limba părinţilor eĭ:

— Cine escĭ? ce vréĭ?

— Nu te speria, hanîmă cerescă, rĕspunse necunoscutul în aceeaşĭ limbă cu o voce dulce şi rugătóre, tărându-sĕ puţin spre dênsa şi aruncându-ĭ o căutătură duiósă.

— Fugĭ, fugĭ, departe de mine, rĕspunse Maria lipindu-sĕ de păretele foişoruluĭ, fugĭ că chem să îmĭ vie ajutor.

— Pe Alah îţĭ jur că nu sunt un făcător de rele, strigà junele împreunând mânile spre semn de rugăciune.

— Dacă nu escĭ, lasă-mĕ să es.

— Nu fugi, strigà el cu o voce de leŭ, făcênd o săritură şi puindu-sĕ în dreptul uşiĭ, nu